

KARINTHY FRIGYES ÓVODA

1048 Budapest, Hajló u. 2-8.

Telefon: +36-1-3806-197

OM azonosító: 034874

---

lktatószám: 61/21/2016

A Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programja

Készítette: Beáné Losonci Katalin

óvodavezető

Dátum: 2016. augusztus 31.

Elfogadta: az óvoda nevelőtestülete

Dátum:

Érvényesség: határozatlan időre

Kapják:

Intézményvezető

Óvodapedagógusok

Irattár

Fenntartó

Tárolási hely: Karinthy Frigyes Óvoda iroda

A pedagógiai program jogszabályi háttere

1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
2. A kormány 363 /2013. (III.31.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szól 137/1996. (VIII. 28.) MKM rendelet módosításáról
3. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
4. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
5. 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
6. 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
7. 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
8. Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
9. A Karinthy Frigyes Óvoda hatályos Alapító Okirata

Tartalomjegyzék

A pedagógiai program jogszabályi háttere	2
Gyermekképünk	5
Óvodaképünk	6
Óvodai nevelésünk alapelvei	6
Óvodánk nevelési koncepciója	7
Az óvodai nevelésünk célja	9
Óvodánk szerkezete és feltételrendszere	10
Személyi feltételek	10
Tárgyi feltételek	11
Az óvoda társadalmi környezete	12
Külső kapcsolataink	13
Kapcsolataink a szak- és szakmai szolgáltatókkal	13
Más intézményekkel való kapcsolatok	13
Óvodai külön programok, tanfolyamok	14
Csoportjaink	14
Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	15
Az óvodai nevelés rendszere	16
A rendszer elemei	16
A nevelés alapvető keretei:	16
A nevelés alapvető keretein belül a gyermekek tevékenységei:	16
A gyermeki tevékenységeket az egyes nevelési területek tartalmazzák:	16
Az óvodai nevelés rendszere	17
Az óvodai nevelésünk általános feladatai	18
Az egészséges életmód alakítása, benne a mozgástevékenység	18
Gondozás, egészségfejlesztés	18
Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	22
Szocializáció, érzelmi nevelés	24
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	27
Kommunikáció, anyanyelvi nevelés	27
A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás, programunkban	30
A játék és a szabad játék értelmezése	30
Óvodánkban megvalósuló tevékenységi formák és színterei bemutatása	30
A játék	30
Verselés, mesélés	33
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	35
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	38
Mozgás	41
A külső világ tevékeny megismerése	43
A külső világ tevékeny megismerése - matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	47
Munka jellegű tevékenységek	49
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	51
A tanulás szervezeti formái	52
Heti szervezett tevékenységi formák	52
A tevékenységi formák szervezése a nevelési év során	53
Az óvoda hagyományai és ünnepei	55
A hagyományápolás célja	55
A hagyományápolással kapcsolatos feladatok	55

Óvodánkban megvalósuló speciális tevékenységi formák pedagógiai feladatok	56
Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése - tehetséggondozás és felzárkóztatás	56
Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása.....	57
Óvodánk kapcsolatai a nevelés egyéb színtereivel.....	64
A család	64
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	65
Az óvodapedagógus feladatai a gyermekvédelem terén.....	65
A pedagógiai munka dokumentációi - a gyermekek.....	65
fejlettségi állapotának mérése.....	65
Intézményi és magasabb szintű pedagógiai dokumentumok	65
Csoportszintű pedagógiai dokumentumok	66
Csoportnapló tartalmi elemei:	66
Felvételi és mulasztási napló	67
A gyermekek fejlettségi állapotának és egyéni fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentumok.	67
Fejlődési napló.....	67
Az egyéni fejlődés nyomon követése	67
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	68
Az iskolai alkalmasság.....	68
Irodalomjegyzék.....	70
Szaktudományi források.....	71
Legitimációs záradék	72

Óvodai nevelésünk célja, feladatai, rendszere

Gyermekképünk

*"..... egy fiatal erdei pinty, amely
magányosan nő fel, tanulás nélkül is
saját fajtája madárdalát zengi; de soha
nem olyan szépen és tökéletesen, mintha
egy öreg, kiváló dalost tanítóként melléadtak volna."
Zrinszky László*

Gyermekképünk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Ahogy az Óvodai nevelés országos alprogramja fogalmaz, a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Mindezek hatására a gyermeknek életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Arra törekszünk, hogy az általunk alakított, a gyermeket körülvevő környezet szerepe az ő személyisége szabad kibontakozásában meghatározó legyen. Arra törekszünk, hogy a ránk bízott gyermekek személyisége kibontakozásának elősegítésére egy gyermekközpontú, befogadó óvodai környezetet biztosítsunk. Ez azt jelenti, hogy biztosítjuk minden óvodásunk számára, az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelés légkörét, segítjük a meglévő hátrányai csökkenését. Elejét vesszük bármilyen előítélet kibontakozásának.

Óvodai nevelésünkkel törekszünk arra, hogy a gyermek személyiségében rejlő képességeket kibontakoztassuk, az egyéni sajátosságokhoz mérten a legeredményesebben fejlődjön.

A gyermeket képessé tesszük az őt körülvevő világban való biztonságos eligazodásra, fejlesztjük önállóságát. Szeretnénk elérni, hogy a kisgyermek önállóan gondolkodó, érdeklődő, együttműködésre képes, nyitott, vidám és boldog legyen. A tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek egyéni fejlődési ütemükben haladhatnak.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel együtt nevelődéssel a különbözőségek elfogadására képesek lesznek, toleráns magatartást mutatnak mások iránt. A más kultúrából érkező gyerekek szokásait képesek lesznek elfogadni. Óvodánk nem ad helyet az előítéleteknek.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Óvodánk a családdal együttműködve, a gyermek érdekeit mindenkor figyelembe véve pedagógiai eszköztárával kiegészíti, segíti a családi nevelést.

Óvodánk nevelési programja az általunk megfogalmazott gyermekkép megvalósítását szolgáló gyermeki tevékenységek, a fejlődést segítő környezeti feltételek és a tudatos tervszerű nevelői hatások rendszerét tartalmazza.

*" Mert mi teremtünk, szép, okos lányt
és bátor, értelmes fiút,
ki őriz belőlünk egy foszlányt,
mint nap fényéből a Tejút. "
József Attila*

Óvodaképünk

Valljuk – az Óvodai nevelés országos alprogramjának megfelelően –, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A családi nevelés kiegészítője az óvoda, a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodánkban, az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióik teljesülése mellett a gyermekekben kialakulnak a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodai nevelésünk célja az, hogy – az életkori és egyéni sajátosságok illetve az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével – elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását és a hátrányok csökkenését. Alapelvnek tekintjük, hogy a tisztelet, szeretet, megbecsülés, a gyermeki személyiség elfogadása és a bizalom kell hogy övezze óvodásainkat az óvodai nevelés teljes szakaszában.

Óvodai nevelésünk megvalósítása során gondoskodásunk a gyermeki szükségletek kielégítésére, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére irányul. Biztosítjuk a tárgyi, személyi és módszertani tudásbeli feltételeket a gyermekek testi, szociális és értelmi képességei egyéni és életkor-specifikus alakításához. Megteremtjük a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek feltételeit, különös tekintettel a szabad játékra, a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre.

Óvodai nevelésünk alapelvei

- gyermekközpontú nevelés, amely a kisgyermek sajátos életkoronként, egyéni testi-lelki- mentális igényeit veszi alapul,
- az óvoda minden dolgozója elfogadva a gyermek személyiségét, tisztelettel, szeretettel, megbecsüléssel és bizalommal kezeli,
- az egyéni személyiség kibontakoztatása, olyan készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése, amelyek az életen át tartó tanulást alapozzák,
- az óvodapedagógus törekszik a gyermekek személyiségéhez, fejlettségi szintjéhez igazított pedagógiai intézkedések alkalmazására,
- családdal való együttműködés a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében,
- a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tisztelete és védelme, különös tekintettel az egyenlő hozzáférés biztosítására,

- esélyegyenlőség biztosítása a sajátos nevelési igényű valamint hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében, differenciáló módszertan és kompetencia-fejlesztő programok alkalmazásával, amelyet az óvodapedagógusok és egyéb szakemberek segítségével valósítunk meg,
- a valamilyen területen kiemelkedő képességgel rendelkező gyermek személyre szabott egyéni fejlesztése
- a migráns gyermekeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét,
- az óvodapedagógus modellszerepének elve szerint a gyermek az óvodában utánzás, modellkövetés útján magatartási formákat, viselkedési mintákat tanul meg, ezért fontos, hogy az óvodapedagógusokat és a technikai dolgozókat esztétikus külső, kiegyensúlyozott, empatikus, toleráns magatartás, jó konfliktuskezelés, kreatív és stratégiai gondolkodás jellemezze.

Óvodánk nevelési koncepciója

Intézményünk jellege, a társadalmi környezet, valamint a köznevelés korszerű céljai meghatározzák óvodai nevelőmunkánk hangsúlyos pontjait, nevelési koncepciónk lényegét.

- Az óvoda a bölcsődés és iskolás kor közötti időszakban nevel, ezért a lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt fektetünk a fokozatok közötti átmenetek (bölcsődéből az óvodába, óvodából az iskolába lépés) megkönnyítésére gyermekeink számára. Ezt elsősorban az épületben levő bölcsődével, általános iskolával közös programszervezéssel, a lehetőségekhez mérten közelítő szokásrendszer alkalmazásával és a nevelési elvek közelítésével valósítjuk meg.
- Törekszünk a vegyes életkorú csoport kialakítására, lehetőség van a testvérek együtt nevelésére. A vegyes csoport, részben osztott csoport sajátossága, hogy gazdag lehetőséget kínál a kisgyermekkorra jellemző minta utáni tanulásban, a szocializálódás folyamatában, érzelmi, erkölcsi tulajdonságok kialakulásában. A kultúraközvetítés széles tapasztalatszerzési és gyakorlási lehetőséget biztosít korcsoporttól függetlenül. Az iskolába járás alól egy évre felmentett gyerekek lehetőség szerint a megszokott csoportban maradnak.
- Nevelőmunkánk során a játék és a gyermeki tevékenységek széles körének tudatos felhasználásával fejlesztjük azokat a kompetenciákat, amelyek megalapozzák az iskolai tanulást (szociális, értelmi, verbális, testi képességek). Pedagógiai célunk a gyermekek személyiségének kibontakoztatása. Ezt a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének és saját fejlődési ütemének figyelembe vételével, egyéni bánásmód alkalmazásával érjük el.
- Óvodánk vállalja óvodai ellátását – a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján sajátos nevelési igényű, a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető, a következő fogyatékkal rendelkező: nagyothalló, gyengénlátó, enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekeknek. A nevelési programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű

gyermeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik, figyelembe véve a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit. A nevelés hatására az akadályozott fejlődésű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. Törekszünk a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök meglétére, a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az óvodai nevelésünk célja

Az óvodás gyermekek harmonikus, sokoldalú, teljes személyiséget érintő fejlesztése érdekében szem előtt tartva az életkori és egyéni sajátosságokat, valamint az eltérő fejlődési ütemet, célul tűzzük ki:

- a gyermekek érzelmi biztonságban érezzék magukat az óvodában, szeressenek ide járni;
- a megtervezett pedagógiai cél-feladat-tevékenységrendszer és kedvező nevelési hatások érvényesülése útján a gyermekek személyisége optimálisan fejlődjön;
- megalapozzuk az egész életen át tartó tanulást a motivációs, játékos készségfejlesztő és az iskolába való átmenetet segítő programokkal;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, a gyermek állapotához igazodva a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében foglaltaknak megfelelően minden olyan pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátás biztosítása, amely a gyermek képességeinek lehetőség szerinti legteljesebb kifejlesztéséhez szükséges. Ennek a feladatnak az ellátására igénybe vesszük a logopédust, a pszichológust, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IV. Kerületi Tagintézménye munkatársait, az EGYMI munkatársait.

Óvodánk szervezete és feltételrendszere

- Óvodánk szervezeti jellemzői: Karinthy Frigyes Óvoda: 8 csoport

Személyi feltételek

Létszám	
Intézmény-vezető (óvodapedagógus)	1 fő
Óvodapedagógus	16 fő
Óvodaitkár	1 fő
Dajka	8 fő
Pedagógiai asszisztens	3 fő
Konyhai dolgozó	2 fő
Gondnok	1 fő
Összesen	32 fő

- A csoportokban két óvodapedagógus és egy dajka dolgozik. Összehangolt nevelőmunkára törekednek, amely a gyermekek nevelésében állandó értéként jelenik meg.
- Az óvodapedagógusok munkáját pedagógiai asszisztensek is segítik.
- Az óvoda vezetőjének munkáját óvodavezető-helyettes segíti.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket és családjukat figyelemmel kíséri, munkáját segíti a gyermekvédelmi koordinátor.
- Az EGYMI utazó gyógypedagógusa és a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IV. Kerületi Tagintézménye logopédusa részt vesz az érintett gyermekek fejlesztésében.

Óvodánk minden dolgozója elkötelezetten hozzájárul ahhoz, hogy nyugodt, derűs légkörben, a pedagógus elvárható szakértelmével és mintaadásával biztosítsa gyermekeink számára a fejlődésükhöz szükséges változatos tevékenységeket.

Tárgyi feltételek

Az óvodák tárgyi feltételeinek fejlesztésénél az alábbi elveket tartjuk szem előtt:

- korszerű, harmonikus, tágas környezet kialakítása,
- a csoportszobák berendezésében optimális játékszintér kialakítása,
- a játékeszközök, a mozgásfejlesztő eszközök valamint az egyéb fejlesztő eszközök folyamatos beszerzése,

Az óvodai nevelés szinterei:

8 csoportszoba

1 aula

1 tornaterem

udvar

nevelői szoba

Ezen kívül:

- Tágas, árnyas udvarral rendelkezünk.

- Kellő mennyiségű szertár, könyvtár, informatikával felszerelt nevelői szoba áll a munkatársak rendelkezésére.
- Minden csoportszobához öltözőszekrényekkel leválasztott öltözőrész és két csoportonként egy mosdó tartozik.
- A beteg gyermekek elkülönítése és orvosi vizsgálatok lefolytatására a bölcsődével közös orvosi szoba van.
- HACCP rendszer alapján működő melegítő konyhánk van.
- Az óvoda textíliáinak mosását, vasalását a bölcsődével közös mosodában végezzük.
- A dolgozók részére a bölcsődével közös öltöző (zuhanyzóval) áll rendelkezésre.
- A logopédus fejlesztő szobája.

Korszerű felszereléssel rendelkezünk a 20/2012. EMMI 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben megfogalmazottak szerint az eszköznorma előírásainak megfelelően az alábbiakban:

- a csoportok fejlesztő játék, szerepjátékhoz való eszközök, konstrukciós játékok, barkács- és rajzeszközök tekintetében jól felszereltek, folyamatosan fejlesztjük;
- változatos, sokféle mozgásfejlesztő eszközzel rendelkezünk;
- a nevelőmunkát színesebbé teszik a CD-lejátszók, televíziók, videó, DVD lejátszók;
- a gyermekek nyugodt pihenését korszerű, kényelmes fektetők biztosítják.

Az óvoda társadalmi környezete

- A Karinthy Frigyes Óvoda a káposztásmegyeri lakótelepen működik.
- Jellemző a kettő- illetve többgyermekes család. A családi igények kielégítésének érdekében a szülők közül sokan többletmunkát vállalnak, elfoglaltak.
- A szülők partnerként együttműködnek, aktívan, szívesen részt vesznek az óvodai életben.
- Törekszünk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételrendszerének megteremtésére, és folyamatos fejlesztésére.
- Az óvoda felvállal integrációval, inklúzióval kapcsolatos feladatokat.
- Felismerve a partnerközpontú gondolkodás fontosságát, a minőségi munka jelentőségét, törekszünk az intézményi kulcsfolyamatok szabályozására.

Külső kapcsolataink

Kapcsolataink a szak- és szakmai szolgáltatókkal

A speciális fejlesztésre szoruló gyermekeink érdekében kapcsolatot tartunk a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IV. Kerületi Tagintézményével

- és az EGYMI szakembereivel.
- A Gyermekorvosi rendelőintézettel együttműködünk.
- A rászoruló gyermekek érdekében jó kapcsolatot ápolunk a Család- és gyermekvédelem - Gyermekjóléti szolgálattal.

Más intézményekkel való kapcsolatok

Rendszeresen figyelemmel kísérjük az Újpesti Közművelődési Központ programjainak, alkalmanként részt veszünk rendezvényeiken.

Látogatjuk (a teljesség igénye nélkül):

- Szabó Ervin gyermekkönyvtár
- Újpesti Közművelődési Központ programjait
- A Fővárosi Állatkertet,
- Állami Bábszínház előadásait,
- Planetáriumot,
- Múzeumokat,
- Tűzoltóságot,
- Halassy Olivér uszodát,
- Rex állatszigetet,
- Gyermekek számára érdekes intézményeket, piacot stb.

Óvodai külön programok, tanfolyamok

Törekszünk arra, hogy az óvodai élet gazdagítását szolgáló külön szervezett gyermekprogramok során az óvodapedagógus irányító szerepe érvényesüljön.

A szülők igényeit figyelembe véve az óvodai időn kívül eső programok közül, az óvodapedagógusok által irányított tevékenységeket támogatjuk. A szervezett sportprogramokon az óvodapedagógusok tevékenyen, a gyermekek testi-lelki fejlődését az egyéni sajátosságoknak megfelelően segítik, irányítják.

Csoportjaink

Csoport száma	Csoport neve
1	Süni csoport
2	Pillangó csoport
3	Katica csoport
4	Halacska csoport
5	Hétszínvirág csoport
6	Százszorszép csoport
7	Tulipán csoport
8	Napraforgó csoport

Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodai nevelés alapfeladatain belül nevelőtestületünk kiemelten kezeli

- a játék fontosságát és elsődleges szerepét a gyermek fejlődésében valamint a kultúráközvetítésben;
- az egészséges életmódra nevelést, ezen belül a mozgásfejlődés tudatos alakítását;
- a környezettudatos magatartás megalapozását;
- a tevékenységek szervezését, a gyermekek képességeinek megfelelően differenciálva;
- a kommunikációs nevelést, különös tekintettel az anyanyelvi nevelésre.
- a tehetséggondozás és felzárkóztatás óvodai szintű feladatait

A nevelésben alkalmazott speciális módszerek és eszközök

- a fejlesztőpedagógiai ismeretek, módszerek;
- változatos sporttevékenységek és mozgásfejlesztő eszközök;
- drámapedagógiai elemek és módszerek;
- a magyar népi kultúra és hagyományok közvetítése;
- a projekt módszer alkalmazása;
- a Montessori pedagógia egyes elemei és eszközei (egy-egy csoportokban).

A feladatokat óvónőink egyéni beállítódásuknak megfelelően, változatos módszerek alkalmazásával valósítják meg.

Gyermekeink fejlődését, nevelőmunkánkat segíti

- az EGYMI logopédusok-pszichológusok problémafeltáró - fejlesztőmunkája,
- az Újpesti Közművelődési Központ kulturális programjai,

Az óvodai nevelés rendszere

Az óvodai nevelés feladatai komplex módon érvényesülő tevékenységek, amelyek átszövik óvodai nevelésünk teljes rendszerét, ezáltal biztosítják az óvodai nevelés céljának megvalósulását.

A rendszer elemei

A nevelés alapvető keretei:

- gondozás, egészséges életmódra nevelés;
- kommunikáció, anyanyelvi nevelés;
- szocializáció, érzelmi, erkölcsi nevelés

A nevelés alapvető keretein belül a gyermekek tevékenységei:

- játék
- munka
- tanulás

A gyermeki tevékenységeket az egyes nevelési területek tartalmazzák:

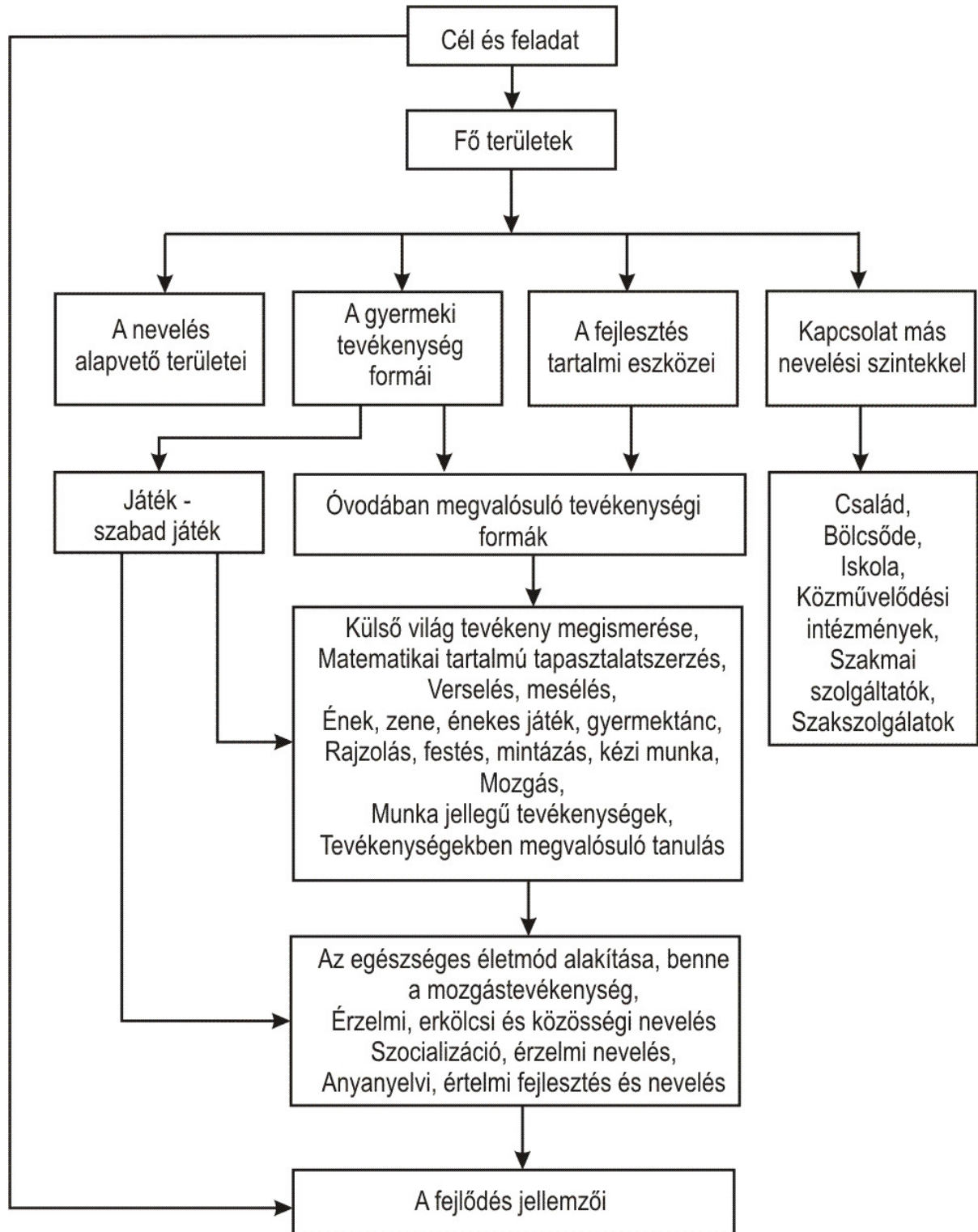
- mozgás
- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- külső világ tevékeny megismerése
- matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Segítjük a nevelés színtereinek együttműködését a gyerekek eredményesebb fejlesztése érdekében (család, bölcsőde, iskola, közművelődési intézmények, szakszolgáltatók és más intézmények).

Az óvoda a gyermekén keresztül hat a családra. A nevelési célok és feladatok közvetítésével kezdeményezi és segíti az óvodai és családi nevelés összehangolását, amelynek alapja és feltétele a gyermek érzelmi biztonsága és a szülő kiegyensúlyozott óvodai közérzete.

Az óvodai nevelés rendszere

Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Az egészséges életmód alakítása, benne a mozgástevékenység

Az Óvodai nevelés országos alprogramjának megfelelően valljuk, hogy az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- óvodásaink testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása;
- óvodásaink fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Gondozás, egészségfejlesztés

„Az egészség ugyan nem minden, de egészség nélkül minden semmi.”

Az egészség szomatikus, pszichés és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az óvodában az egészséges életvitel megalapozásával a test egészséges fizikai és lelki egyensúlyát biztosítjuk.

A helyes életritmus, az egészséges táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Feladataink az egészségfejlesztés területén

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Folyamatként kezeljük a

tevékenységek hatékony szervezésével, amely a gyermekek egészségi állapotában kedvező irányú változást idéz elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- egészséges környezet,
- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos mozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése,
- a bántalmazás megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az óvodánkban folyó teljes körű egészségfejlesztés során figyelembe vesszük a gyermekek, biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthetőségét az óvodánkban megvalósuló átfogó prevenció programokba. Törekedünk a teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető tervezésére.

Óvodánk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

Tevékenységek	szeptember 1-jétől május 31-ig	június 1-jétől augusztus 31-ig
szabad játék, egyéb tevékenységek, ezen belül levegőzés	7 óra 45 perc legalább 1 óra	8 óra legalább 4 óra
öltözés, egyéb testápolási teendők	1 ó 10 p	1 óra
előkészületek az étkezéshez, étkezés	1 óra 5perc	1 óra
pihenés /alvás/	Kb. 2 óra, igény szerint	Kb. 2 óra, igény szerint

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek egészséges fejlődéséhez biztosítson rendszeres napirendet, hetirendet, a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakulása érdekében az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka a gondozás folyamatában is neveljen, építse kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segítse önállóságuk fejlődését.
- Biztosítson párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően.
- Teremtse meg a gyermek egészséges testi, lelki fejlődéséhez, biztonságához szükséges környezeti feltételeket, a tiszta, egészséges, balesetmentes környezetet.
- Biztosítsa a levegőzés, edzés, mozgás rendszeres lehetőségét.
- A gyermekek a mozgásos tevékenységet megfelelő öltözetben végezzék (a szülők gondoskodnak a megfelelő ruházatról).
- Bensőséges kapcsolat során alapozza meg a gyermekben a tisztaság igényét, alakítsa ízlésüket.
- Ismerje meg a család gondozási szokásait, és törekedjen összehangolni az óvodai szokásokkal.
- Segítse elő, hogy a gyermekek a szükségletek körüli teendőiket egyre önállóbban végezzék. Minden gyermeknek annyi segítséget nyújtson, amennyit fejlettsége szerint igényel a feladat önálló elvégzéséhez.
- Biztosítson játékos gyakorlási lehetőséget az öltözködés mozzanatainak elsajátításához (gombolás, fűzés, kötés, csatolás), valamint az önkiszolgálás egyéb területein.
- A folyamatos folyadékpótlást biztosítsa a gyermekek számára a csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Derűs, nyugodt légkörben, a kulturált étkezési szokások kialakításával biztosítsa az étkezést a napi rendben rögzítettek szerint.
- Az étkezések során is tartsa szem előtt az egyéni különbségeket, minden gyermek annyit fogyasszon az ételből, amennyi jólesik.
- A csoport kellemes légkörének kialakítása érdekében törekedjen a halk vagy közepes hangerő alkalmazására.
- Fordítson figyelmet a különböző tevékenységek során a gyermekek testtartására, a tartásjavítás megvalósítására. Tegye lehetővé, hogy tevékenységeit minden gyermek az általa legkényelmesebbnek ítélt testhelyzetben végezhesse.
- A napközben megbetegedett gyermeket megkülönböztetett gondossággal lássa el.
- Törekedjen a balesetek kiküszöbölésére, elkerülésére. Ha mégis előfordul, a szükséges mértékű orvosi ellátásban kell részesíteni a gyermeket.

- Teremtse meg a gyermekek nyugodt, zavartalan pihenéséhez szükséges feltételeket. Az egyéni adottságokat, igényeket, szükségleteket vegye figyelembe. A pihenés pizsamában illetve kényelmes ruhában történjen, amit a szülő biztosít.
- A pihenési idő első felében minden gyermek saját ágyában pihen. A kisebb alvásszükségletű, alvást nem igénylő gyermekek számára lehetőséget biztosít csendes tevékenység végzésére (rajzolás, könyvnézegetés, stb.). Ez az időszak kihasználható differenciált fejlesztés megvalósítására is.
- A gyermekek kényelmes fekhelyen pihenjenek.
- A levegőzés fontosságát szem előtt tartva az időjárás függvényében teremtsen minél több és hosszabb alkalmat a szabadban történő játékra, mozgásra, egyéb tevékenységekre. Lehetőség szerint a foglalkozások szervezése is a szabadban történjen.
- Szülői közreműködéssel szervezze meg a vitaminpótlást a heti gyümölcsnap keretében.

Módszertani alapelvek

- Törekedjen az életkori sajátosságok és egyéni különbségek figyelembevételére a gondozás, egészséges életmódra nevelés egész területén.
- Kellő tapintattal törekedjen az óvoda és a család közötti együttműködésre a gondozás, tisztálkodási szokások alakítása tekintetében.
- Tartsa szem előtt a rendszeres levegőzés, edzés, mozgás fontosságát.
- Segítse elő az egészséges, kulturált táplálkozási szokások megalapozását.
- Tartsa szem előtt, hogy a gondozás, önkiszolgálás által is fejlődik a gyermek esztétikai érzéke, igényessége, ízlése.
- Törekedjen a testi, érzékszervi problémák megelőzésére, korrekciójára.
- Tegye lehetővé a gyermek önállóságának fejlődését.
- Érvényesítse a fokozatosság, rendszeresség elvét.

A gyermekek tevékenységei

- Rendszeresen részt vesznek környezetük tisztán és rendben tartásában.
- Kiszolgálják önmagukat, segítik társaikat.
- Élményeiket, gondjaikat elmondják; segítségadás iránti igényeiket jelzik.
- Öltöznek, vetkőznek, egyéni igényeik szerint étkeznek, pihennek.
- Elsajátítják és elvégzik a testápolással kapcsolatos tevékenységeket.
- Sokat mozognak, levegőznek a szabadban.
- Gyümölcsnapokon részt vesznek az előkészületekben.

A fejlődés főbb jellemzői

- Amikor csak szükséges, önállóan mosakodnak; körömkefével tisztítják a körmüket szükség esetén.
- Ruhájuk ujját fel- és letűrik, be- és kigombolják - kapcsolják, képesek fűzni, masnit kötni.
- A WC-t önállóan használják.
- Vigyáznak a rendre és a tisztaságra.
- Helyesen mosnak fogat, a fogápoló szereket tisztán tartják.
- Hajukat rendben tartják a szükséges mértékű segítséggel.
- A zsebkendőt szükség szerint, önállóan, helyesen használják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal természetes teendőként látják el.
- A csoportszoba átrendezésében segítenek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Az evőeszközöket helyesen használják.
- Megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek.
- Ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatják.
- Észreveszik, ha fáznak vagy melegük van, és annak megfelelően változtatnak ruházatukon.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen. A rendetlenséget megszüntetik.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága – ahogy az Óvodai nevelés országos alprogramja fogalmaz –, magatartásának érzelmi vezéreltsége. Kiemelten fontosnak tarjuk, hogy óvodásainkat az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- óvodásainkat már az kezdéstől megerősítő és pozitív érzelmi hatások ériék,
- az óvodások, az óvoda dolgozói valamint az óvodások és az óvoda dolgozói közötti kapcsolatokat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvodában folyó pedagógiai munka segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen kibontakozni önkifejező törekvéseiket,
- az óvoda fokozatosan alakítsa ki a gyermekekben annak megértését és tudatosulását, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározónak tekintjük a közös élményeken alapuló tevékenységeket, ezáltal a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozását.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Különös hangsúlyt helyezünk arra, hogy az óvodapedagógusok és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, megjelenése és viselkedése modell értékű legyen, ez ugyanis kiemelt fontosságú a gyermeki magatartás alakulása tekintetében.

Különös figyelemmel kísérjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését, tudatosan alakítjuk az óvoda együttműködését az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Szocializáció, érzelmi nevelés

Az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, amely lehetővé teszi a gyermek és a közösség szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az érzelmi nevelés segíti és serkenti a szocializációt, amelyet – a családi és a bölcsődei szocializációra építve – az óvoda folytat, s ezzel tovább szélesíti a gyermek beilleszkedését a társadalmi környezetbe.

A szociális tanulás a gyermek születésével kezdődik, majd óvodás korban hatása felerősödik azáltal, hogy a gyermek mások cselekvését megfigyelve tanul és utánzás illetve minta- és modellkövetéses úton sajátítja el magatartásmódokat, tevékenységi formákat, meghatározott állandó értékrenden alapuló erkölcsi értékeket. Ezért kiemelkedően fontos az érzelmi nevelés céltudatossága, folyamatossága, szervezettsége, intenzitása.

A közösségi élet tevékenységei és kapcsolatrendszerében alakulnak a gyermek érzelmei, beállítottsága, magatartása, szokásai.

A szociális tanulásra gazdag lehetőséget nyújt a vegyes életkorú csoport.

Az óvodapedagógus feladatai

- A napirend kialakításával járuljon hozzá a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek biztosításához.
- A teljes óvodai élet során érvényesítse a folyamatosságot, a gyermekek személyiségformálódását segítő események rugalmas illeszkedését a napirendben.
- Különös figyelmet fordít arra az alapelvre, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segítse.
- Az óvodába kerülő gyermekek megfigyelése, megismerése során figyelmet fordít a gyermekeket ért korábbi környezeti hatásrendszerek felderítésére. Ennek érdekében alkalmazza az anamnézislapot.
- Tegye lehetővé a gyermek tevékenységi vágyának és szükségleteinek a kielégítését.
- Törekedjen a befogadó, barátságos, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére, amely elősegíti a gyermek biztonságérzetét és fokozza tevékenységi vágyát.
- Tegye barátságossá, otthonossá a gyermekek életterét – a csoportszobát, öltözőt, mosdót és aulát. Ennek során vegye figyelembe a gyermekek ötleteit, igényeit is.
- Teremtse meg a lehetőségét annak, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a csoportszoba rendben tartásában, átrendezésében.
- Biztosítson a gyermekek számára helyet az otthonról hozott személyes tárgyak elhelyezése céljára.

- A gyermekekkel szemben támasztott követelményeket azonos elvek alapján valósítsa meg, ugyanakkor vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlettségét, jó szándékát, törekvéseit.
- Segítse elő, hogy minden egyes gyermek a csoport fontos, megbecsült tagjának érezhesse magát.
- Fordítson figyelmet a gyermek én-tudatának erősítésére.
- Igyekezék elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, próbálják meg beleélni magukat egymás helyzetébe.
- Ébressze és fejlessze a gyermekek egymás iránti érdeklődését; segítse, támogassa, de ne erőltesse a társas kapcsolatok alakulását.
- Tapintatosan segítse a visszahúzó, gátlásos gyermek kapcsolatteremtését.
- A baráti kapcsolatokban erősítse a pozitív hatások, tulajdonságok érvényesülését, és törekedjék a negatív hatások kiküszöbölésére.
- Támogassa a gyermekek természetes nemi identitásának alakulását.
- Ösztönözze a közösen végzett tevékenységek pozitív eredményeivel a "mi-tudat" fejlődését.
- Érje el, hogy minden gyermek megtanulhassa saját akaratát időnként másokénak alávetni.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek felelősségének a megnyilvánulásait, alakítsa a felelősségérzetet és kötelességtudatot.
- A szociális érzékenység megnyilvánulásaként segítse az emberi különbözőségek elfogadását.
- Következetes mintaadással és a közösségi élet szokásrendszerének alakításával fejlessze a gyermekek konfliktusmegoldó képességét.
- Építse az óvoda csoportjai közötti kapcsolatokat, aktívan vegyen részt az óvoda és a csoport hagyományainak ápolásában.

Módszertani alapelvek

- Törekedjen a határozott, szeretetteljes, őszinte óvónői magatartás megvalósítására.
- Tartsa szem előtt, hogy az óvodai élet egészében minta, modell a gyermekek számára.
- A gyermeki személyiség tisztelete, a gyermek iránti bizalom hassa át nevelőmunkáját.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjon.
- A közösségi értékekhez való viszonya a gyermekek számára egyértelmű legyen.

A gyermek tevékenységei

- Életkoruknak és képességeiknek megfelelően változatos tevékenységeket folytatnak.
- Gyakorolják a társas együttélés szabályaihoz való alkalmazkodást, a szokásrendszert.
- Interperszonális kapcsolatokat alakítanak a teljes óvodai élet során.

- Részt vesznek az óvoda és az intézmény hagyományos ünnepeinek, ünnepségeinek előkészületeiben és lebonyolításában, élményeiket feldolgozzák.
- Segítséget nyújtanak egymásnak, különösen a kisebbeknek, gyengébbeknek, a felnőtteknek.
- Kirándulnak, utaznak, közlekednek, rendezvényeket látogatnak a csoporttal, más csoportokkal. Gyakorolják az alkalomhoz illő viselkedési szokásokat.
- Családi sportnapokon, óvodai rendezvényeken vesznek részt, esetenként szüleikkel vagy másik csoportba járó gyermekekkel közösen.

A fejlődés főbb jellemzői

- A kialakított szokások a gyermek igényévé válnak.
- Aktívan részt vesznek a közös tevékenységekben.
- Elfogadják és alkalmazzák az adott tevékenység által megkívánt magatartási formát.
- Észreveszik társaik hiányát, érdeklődnek irántuk.
- Figyelmesen, türelmesen meghallgatják az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- Önként vagy az óvónő kérésére bekapcsolódnak a foglalkozásokba.
- Foglalkozás alatt figyelnek az óvónőre, útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatokat.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, óvják munkájuk eredményeit.
- Ébredzik bennük a "mi-tudat", örülnek a közösen elért sikereknek.
- Együtt éreznek társaikkal, felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe.
- Érdeklődnek társaik mondanivalója, tevékenysége iránt.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődésük, természetes szükségletükké válik a közös tevékenység.
- Észreveszik és keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Egy-egy társuk iránt rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- Bízhatnak önmagukban, társaikban és a felnőttekben.
- A közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva kísérletet tesznek a megoldásra.
- Elfogadják, követik az óvónő kérését, útmutatását. Metakommunikációs jelzéseit értik.
- Szívesen végeznek feladatokat a közösség érdekében.
- A megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik.
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatért.
- Kisebb csoportokban képesek az együttműködésre, elfogadják az alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani - szükség esetén.
- Önálló véleményalkotásra képesek, ismert helyzetekben választanak és döntenek.
- Törekednek az igazmondásra.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az összes tevékenységi formánkban megjelenő és megvalósuló feladat. Az – Óvodai nevelés országos alprogramja szerint –, az anyanyelv fejlesztésének és a kommunikáció különböző formái alakításának -- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel -- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen kell lennie. Ezért folyamatosan és körültekintő tervezéssel fordítunk figyelmet óvodásaink anyanyelvi ismereteinek bővülésére, az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére. Nevelő munkánk közben törekszünk a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, meghallgatásukra, kérdéseik támogatására.

Kommunikáció, anyanyelvi nevelés

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, mélyülnek érzelmei, fejlődik beszédképessége, esztétikai érzéke, anyanyelvi kultúrája.

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakításának alapvető feltételei:

- szóbeli közlést kiváltó derűs légkör;
- az egymást meghallgató és az egymáshoz beszélő társak (gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt) beszédkedve, beszédképessége;
- az anyanyelv szókincsének hangzásbeli és szövegértési sajátosságainak tapasztalati ismerete, használata.

A kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, a nevelés egész folyamatának szerves része, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az alábbi területeken és helyzetekben fokozottabban valósul meg:

- udvarias viselkedés szokásai és kifejezései (kérés, köszönés, megköszönés... stb.);
- gondozási tevékenységek és étkezési szokások kialakítása közben;
- játékeszközök bemutatásával, és használatával;
- anyanyelvi játékok során;

- mese-vers kezdeményezések;
- kommunikációs helyzetek gyakorlása által,
- tervszerű, és spontán tanulási tevékenységek során.

Az óvodapedagógus feladatai:

- derűs, nyugodt, biztosságot adó, szeretetteljes légkör megteremtése, melyben a gyermek bátran, szívesen megnyílik;
- biztosítsa a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartását, ill. ösztönözze erre a gyermekeket,
- jó kapcsolatok kialakítása óvónő-gyermek és gyermek-gyermek között, melyek serkentik a gyermek beszédkedvét;
- teremtsen alkalmat természetes élethelyzetek megfigyelése során olyan sokrétű tapasztalat- és élményszerzésre, amelyek a gyermek beszéd- és kommunikációs fejlődését elősegítik, gazdagítják;
- rendszeresen kezdeményezzen anyanyelvi játékokat a csoportban;
- a népi, a klasszikus, és a kortárs irodalmi művekből válogat,
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően végezze fejlesztő munkáját;
- beszéde legyen követésre méltó, nyelvhasználata kifogástalan. Mondanivalóját közölje világos, érthető formában, mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos;
- az óvónő mondanivalójának tartalma és a metakommunikáció összhangban legyen;
- törekedjen a halk illetve közepes hangerő színes, változatos használatára, a kommunikálás közbeni szemkontaktus tartására;
- kifejezéseinek alkalmazása során a szemléletesség, képszerűség nyilvánuljon meg;
- eszköztárában szerepeljen a humor;
- mindig válaszoljon a gyermek kérdéseire, a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő magyarázattal szolgáljon;
- kérdéseivel is fejlessze a gyermek gondolkodását, ösztönözze őt további beszédre;
- ismerje fel a beszédhibákat, a hiányzó vagy rosszul képzett hangokat, a beszéd folyamatosságának hibáit, a hangszín rendellenességeit, eltérő beszédritmust vagy hangsúlyozást. A logopédus segítségével törekedjék ezek korrekciójára.
- igyekezzen megérteni és megfelelő tapintattal kezelni az alig, vagy csak keveset beszélő gyermeket a metakommunikáció eszközeivel is;
- kommunikációs probléma esetén a gyermek és környezetének ismeretében próbálja meg feltárni a hiányosságok okát. Az egyéni fejlettséget alapul véve segítse kibontakoztatni a gyermek nyelvi kifejezőképességét;

- abban az esetben, ha a gyermek környezetében nem a magyar nyelv használatos, az óvodapedagógus természetesnek tartja az anyanyelv használatát és segíti a magyar nyelv elsajátításában,
- segítse a magyartól eltérő anyanyelvű gyermekek magyar nyelv tanulását, az anyanyelv megőrzése mellett.

Módszertani alapelvek:

- a gyermek beszédére mindig figyelünk, találjon meghallgatásra, kérdéseire kapjon kielégítő választ;
- minden gyermeket egyéni fejlettségéhez, érdeklődéséhez igazodva, képességeinek figyelembe vételével egyénileg fejlesztünk;
- a gyermeki kíváncsiság kielégítése, megválaszolása a gyermek életkorának, érdeklődésének szintjén történik;
- szem előtt tartva, hogy az anyanyelvi nevelés élőbeszéd-központú, az óvodapedagógus hangsúlyozottan érvényesíti az óvónő-gyermek között kialakuló nyelvi kommunikációt;
- törekszünk arra, hogy a felnőttek beszéde mindig érthető, tiszta, kifejező, nyelvtanilag helyes, minta értékű legyen minden kommunikációs helyzetben.

A gyermek tevékenységei:

- kommunikál, beszél a helyzeteknek megfelelően;
- képeskönyvet, mesekönyvet, illusztrációt nézeget;
- mesét, verset hallgat;
- önállóan is próbál mesét, verset, mondókákat mondani, dramatizálni, bábozik;
- szerep-, nyelvi- és szituációs játékokat játszik.

A fejlődés főbb jellemzői:

- egyre bővül a szókincsük, és ezeket összefüggő beszédükben egyre aktívabban, választékosabban alkalmazzák;
- képességeikhez mérten tisztán ejtik a beszédhangokat;
- kapcsolattartásukban megfelelő beszédfordulatokat és viselkedési formákat használnak;
- képesek végighallgatni társaik és a felnőttek megnyilatkozásait;
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat;
- érthetően és folyamatosan kommunikálnak, beszédük többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű;
- beszédüket megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik, kialakul a kommunikáció közbeni szemkontaktus.

A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás, programunkban

A játék és a szabad játék értelmezése

Az Óvodai nevelés országos alprogramja megfogalmazásában a játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabadképzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Óvodapedagógusaink, mint felnőttek, a szülők mellett óvodásaink elsődleges játszótársai. Ezért utánozható mintát adnak a játéktevékenységre, a szabad játékfolyamat kialakulása után pedig a játék résztvevői, ha pedig az elakad, észrevétlenül újra kezdeményeznek és segítenek.

Óvodánk személyi, tárgyi és infrastrukturális feltételei garantálják a szabad játékhoz szükséges és egyszerűen alakítható helyet, folyamatosan szerezzük be, illetve pótoljuk a gyermeki fantázia kibontakozásához szükséges tárgyakat, anyagokat, eszközöket, játékszereket. Emellett feladatunknak tekintjük az ideális csoportlétkör, hely, idő és az élményszerzési lehetőségeket biztosítását

Alapozva az óvodapedagógia legújabb eredményeire és saját tapasztalatainkra, óvodában elsődleges szerepet biztosítunk, és folyamatosan előtérbe helyezük a szabad játékot annak túlsúlyát tudatosan érvényesítjük. Ennek kiemelt jelentőségének az óvoda házirendjében, munkatervében, napirendjében, időbeosztásában kiemelten jelenik meg.

Óvodánkban megvalósuló tevékenységi formák és színterei bemutatása

A játék

A játékot a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenységének tekintjük, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének tartjuk. Örömforrás a gyermek számára, a cselekvés, a manipuláció, a játék elképzelés és megvalósítása örömet szerez. A játék, szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat. A gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap hosszantartóan és lehetőleg

zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó szerteágazó benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermek legfőbb tevékenysége, a munka és a tanulás is megőrzi játékos jellegét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg az óvónő a nyugodt, derűs, szeretetteljes légkört, amelyben a játék örömforrás a gyermek számára.
- Teremtse meg a feltételeket ahhoz, hogy a gyermekek ismeretei, tapasztalatai elsősorban a játék során bővüljenek, mélyüljenek.
- Érvényesítse a szabad játék lehetőségének túlsúlyát.
- Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társként segítő-kezdeményező, ha a játékfolyamat elakad.
- Tudatos jelenléte biztosítsa az elmélyült, élményszerű gyermeki játék kibontakozását, szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival.
- Segítse elő tudatos jelenléttel, indirekt irányítással a gyermekek értelmi képességeinek fejlődését a világgal, a valóság tárgyainak, jelenségeinek, a tárgyak tulajdonságainak a játék által történő megismertetésével.
- Tudatosan és tervszerűen törekedjen a játék során történő tapasztalatszerzés feltételeinek biztosítására az óvodában lévő valamennyi eszköz felhasználásával.
- A tanulási képességek alakítása érdekében tervszerűen építsen a fejlesztő játékok, szertári eszközök fejlesztő hatására.
- Biztosítsa a tartalmas játéktevékenységhez szükséges feltételeket (idő, hely, eszköz).
- A napirend tevékenységrendszerének összeállításakor tartsa szem előtt, hogy folyamatos, hosszú idő álljon a gyermekek rendelkezésére az elmélyült játék kibontakoztatásához.
- A játék folyamatosságának megszakítása nélkül törekedjen az egyéb tevékenységek megszervezésére, lebonyolítására (gondozási teendők, étkezés, munka jellegű tevékenység, stb.).
- Biztosítsa a játékhoz szükséges helyet a csoportszoba berendezési tárgyainak ésszerű, praktikus elrendezésével. Ritkán használt, vagy funkció nélküli tárgyak, bútorok a csoportszoba területét nem foglalhatják el.
- Segítse elő, hogy a játszócsoportok ne zavarják egymást.
- Az állandó játszóhelyek kialakítása mellett a gyermekek által is könnyen mozgatható paravánokkal, függönyökkel, térelválasztókkal tegye lehetővé, hogy a gyermekek a játékukhoz szükséges helyet maguk alakíthassák ki, s ez az átrendezés addig maradjon így, amíg a játékhoz szükséges, amíg nem zavarja az egyéb tevékenységeket.

- Biztosítsa az óvónő az udvaron a változatos játékszínert a szokás és szabályrendhez kötötten.
- A játéktípusok feltételeit teremtse meg az udvaron is.
- A gyermekek testi fejlődése érdekében teremtsen lehetőséget mozgásfejlesztő játékok, eszközök használatára a teremben is (mászóka, tornaszer, labda, trambulín stb.).
- A játékfajta eszközeinek összeállítása során vegye figyelembe az óvónő a csoportba járó gyermekek számát, életkor szerinti megoszlását, valamint a gyermekek fejlettségi szintjét.
- A játékok cseréjével tegye változatosabbá a játék tartalmát.
- Használjon ki minden lehetőséget, a különböző játékformák, a szimulációsjáték témáját és tartalmát meghatározó élmények szerzésére.
- Segítse, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat valósíthassák meg, fantáziájuk, kreativitásuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
- Az óvónő avatkozzon közbe, ha egymást zavarják, ha a játékszerek használata testi épségüket veszélyezteti, vagy a keletkezett konfliktust a gyermekek nem tudják önállóan megoldani, ha a játék tartalma nemkívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki.
- Nyújtson megfelelő segítséget a gyermekek kérésére, ha a játék során technikai tanácsra van szükség.
- Szerezzen tapasztalatokat a gyermekek játékanak megfigyelésével a csoport és az egyes gyermekek fejlődéséről. A tapasztalatok tükrében a részképességek fejlesztésére kezdeményez különböző fejlesztőjátékokat pl. dominó, kártya, memória játék. Folyamatosan figyelemmel kíséri, hogy a gyerekek elsajátították-e a játék szabályait.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus tartsa tiszteletben:
  - a gyermek kreativitását, önmegvalósítására való törekvéseit, a gyermek egyéni sajátosságait a játék folyamatában,
  - a gyermek szabad játék- és társválasztását,
  - a játék önkéntességét.
- Tapintattal kezelje, és szükséges mértékű segítségnyújtást adjon a gyermek játéktevékenységéhez.

A gyermek tevékenységei

- A gyermekek ismereteket, tapasztalatokat, élményeket szereznek, rendeznek, feldolgoznak.
- Elképzeléseinek megfelelően választ társat és játékot.
- A feltételrendszerben biztosított játékokkal tevékenykedik.
- Játékbővítő ötleteihez segítséget kér.
- Kreativitását, elképzeléseit a játék folyamatában kibontakoztatja.

- Társas kapcsolatokat létesít, kommunikál.
- A csoportban kialakított játék szokás és normarendszeréhez alkalmazkodik.
- Az aktuálisan játszott játékok szabályait betartja, alkalmazkodik hozzá.

A fejlődés főbb jellemzői

- A szimulációs játékban megjelenik a kettős tudat.
- Képes a cselekvések összehangolásával, a társakkal való együttműködésre.
- Tudnak alkalmazkodni társaikhoz, megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, kedvezőtlenebb szerepek vállalására is hajlandóak.
- Tapasztalataik és élményeik alapján képesek a játék előzetes megtervezésére, a szerepek elosztására, a játékeszközök megválasztására és a szabályok betartására.
- Konfliktushelyzetekben próbálnak megoldást keresni.
- Játékukhoz szükséges eszközök készítését barkácsolás során maguk is kezdeményezik, a kivitelezésben egyéni ötleteik megnyilvánulnak.
- Építő elemekből is képesek játékeszközök készítésére.
- Építő - konstruáló játékukban bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, összekapcsolják szerepjátékkal.
- Önállóan, egyéni ötleteik alapján konstruálnak. Képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.
- Képesek betartani a játékszabályokat.

Verselés, mesélés

Az óvodás gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok a vers és a mese, valamint játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok stb.

A verselés, mesélés élményt jelent a gyermek számára. Az élmény érzéki benyomásokon alapul, és érzelmi állapotokat eredményez. Az ilyen jellegű tevékenységek eredményeként a gyermek szereti a verset, mesét, örömet okoz számára és várja a vele való újbóli találkozást. Kezdetben a gyermek csupán befogadó, s az óvodapedagógus az előadó.

Fontos, hogy nyelvi szempontból tiszta és értékes verset, mesét halljanak a gyermekek, a népköltészet alkotásait, jeles költők, írók műveit. A gazdag, jó alkalmak mellett erős alapot is kínálnak kultúrkincseink a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A gyermek kettős tudattal éli meg meseélményeit, belső képalkotásának kifejeződése segíti és megalapozza a műalkotások befogadását, megszerettetését.

Mese-, versmondás során a gyermekek érzelmi, akarati tulajdonságait, érzelmi képességeit, erkölcsi szokásait, világképét fejlesztjük.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a meséléshez, versmondáshoz szükséges légkört, hangulatot.
- Biztosítsa, hogy a mondókázás, a mese- és vershallgatás a gyermek számára mindennapos élmény legyen.
- Különös gonddal alkalmazza a mondókát, mesét, verset a befogadás ideje alatt.
- A mese és versmondást a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények tudatos kiváráására, előidézésére építse. Álljon készenlétben az élménynyújtási helyzet felismerésére és kihasználására.
- Részesítse előnyben a népmeséket, törekedjék a szabad előadásmód alkalmazására.
- Rendszeresen meséljen, mondjon folytatásos történeteket altatás előtt.
- Biztosítsa az ismétlések gyakoriságát; a gyermekek választásával alakítsa ki, hogy legyen kedvenc meséjük.
- Teremtse meg a bábozás, dramatizálás feltételeit.
- Keltse fel érdeklődésüket az önálló mesemondásra, kitalált történetek előadására.
- A szülői házzal való együttműködés során kezdeményezze, hogy a TV és videó helyett a családban is legyen rendszeres a vers- és mesehallgatás, énekelés.
- Adjon lehetőséget, hogy a gyermekek szerzett irodalmi élményeiket játékukban és rajzban is kifejezésre juttassák.
- Figyelembe veszi a tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek képességei, egyéni fejlődési ütemüket segíti.

Módszertani alapelvek

- Tartsa szem előtt, hogy a tevékenységek legfontosabb célja az élménynyújtás, a mese, vers megszerettetése, a későbbi olvasóvá nevelés.
- Biztosítsa, hogy a gyermek csak értékes, tiszta nyelvezetű irodalmi alkotásokkal találkozzon. Az irodalmi anyag összeállítása során tartsa szem előtt, hogy ízlést formál.
- Törekedjen a többi esztétikai jellegű tartalmakhoz való kapcsolódásra (rajzolás, ének, zene).
- Tartsa szem előtt, hogy a mese- vers az anyanyelvi nevelés egyik legfontosabb eszköze.
- Az óvodai élet során kapjon hangsúlyos szerepet az óvónő személyes, élvezetes előadásmódja.
- Az irodalmi anyag összeállítása során részesítse előnyben a magyar népi kultúra értékes alkotásait.
- Segítse elő a gyermekben a belső képzeleti képek kialakítását.
- A spontán adódó helyzetek kihasználásával is ösztönözze, hogy a mesélés, verselés, mondókázás váljék mindennapos tevékenységgé.

A gyermek tevékenységei

- Gyakran lapozgatnak képekönnyvet és beszélnek, mesélnek a látottakról.
- Mondogatnak mondókákat, rövid meséket.
- Az óvónővel mondókáznak, verset-mesét hallgatnak, mondanak.
- A csoporttal közösen alkalmanként filmvetítésen, bábelőadáson, gyermekműsoron vesznek részt.
- Az ismert, kedvenc meséjüket játékukban is megjelenítik bábozással, dramatizálással; élményeiket játékkal, rajzzal is kifejezik.
- Közreműködnek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében.
- Önállóan is készítenek eszközöket a bábozáshoz, dramatizáláshoz.

A fejlődés főbb jellemzői

- Játék közben szívesen mondogatnak ritmusos szövegeket. Kérik a már ismert vers, mondóka ismétlését.
- Az év folyamán néhány verset, mondókát megjegyeznek, önállóan is képesek elmondani.
- Szívesen vesznek részt az óvónő énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékezedményezéseiben. Kezdi megérteni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit hangzás, hangulat érzelem egységében.
- Kérik, várják a mesemondást, közreműködnek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében. Figyelmesen hallgatják a mesét, megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Kialakul mesetudatuk.
- Kedvenc mesehősükkel történt események megjelennek a játékukban.
- Hosszasan, önállóan nézegetik a meséskönyvek képeit, ezek alapján felismerik a legkedvesebb meséiket.
- Képnézegetés közben utánozzák az olvasást, érdeklődnek a betűk iránt.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak ismert meséket, a mesehősöket, meserészleteket lerajzolják.
- Eligazodnak a könyvek között, vigyáznak a könyvekre.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés erőteljesen befolyásolja a gyermek általános fejlődését, személyiségfejlesztő hatása a különböző képességek alakulásának kölcsönhatásában mutatkozik meg.

Az óvodapedagógus a gyermeket zenei élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti az együtt éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép és tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos

alkotókedvét, a játékok, gyermektáncok kínálta harmonikus mozgás által elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését.

A zenei élmények serkentik a gyermek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, elősegítik a zenei anyanyelv megalapozását.

Zenei élményeket szereznek a gyerekek játék közben spontán énekelgetés, vagy kötött illetve kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (idő, hely, eszközök).
- Fejlessze a gyermek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét.
- A helyzetek kihasználásával ösztönözze, hogy az énekelés, mondókázás stb. váljon mindennapos tevékenységgé a gyermekek óvodai életében.
- Kínáljon mintát a gyermekek számára énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatok kitalálásával foglalkozásokon és játékidőben.
- Törekedjen a gyermekek egyéni képességeinek fejlesztésére.
- Vegye figyelembe a tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek képességeit, egyéni fejlődési ütemüket segítse.
- Népi gyermekjátékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, mondókák, népdalok és hozzájuk fűződő szokások, táncok alkalmazásával alapozza meg a gyermekek zenei anyanyelvét.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus válogasson a különböző nemzetiségű, ill. valamilyen etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek népzenei kultúrájához tartozó zenei anyagból is.
- Biztosítson minél több alkalmat arra, hogy a gyermek ösztönös alkotó hajlama kibontakozhasson.
- Kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében és a zenei képességek fejlesztésében is.
- Legalább egy hangszeren jól és biztonságosan játsszon. Törekedjen a zenei önművelésre és önképzésre.
- Állandó elérhető helyen álljanak a gyerekek rendelkezésére változatos zenei eszközök a dallam és ritmusérzék fejlesztésére.

Módszertani alapelvek

- Érvényesüljön a zene személyiségformáló hatása, az óvodai zenei nevelés legyen érték közvetítő, izlésformáló.
- Óvodánkban magyar népi kultúra mondókái, énekes gyermekjátékai és népdalai a gyermek néptáncok, a zenei nevelés törzsanyaga, melyek a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.
- Az énekes tevékenységekben a játék kapjon hangsúlyt.
- Érvényesüljön a tervszerűség, fokozatosság és rendszeresség elve.
- Törekedjen az óvodapedagógus a zenei képességfejlesztés során a differenciált fejlesztés és az egyéni bánásmód alkalmazására, szem előtt tartva vegyes életkorú csoport sajátosságait.

A gyermek tevékenységei

- Hallgatják az óvónő dúdolását, éneklését, mondókáit, énekes beszédét.
- Simogató, tapsolható, höcöggető játékokat játszanak az óvónővel, nagyobb társaikkal.
- A játék és egyéb tevékenység közben a gyermekek saját szórakoztatásukra dúdolgatnak, halandzsáznak, melyeket játékos, ösztönös mozdulatokkal kísérek.
- Mondókákat mondogatnak, dalokat énekelgetnek állatokról, növényekről, a környező világról.
- Körjátékokat, dalos játékokat játszanak. Készségfejlesztő játékokban vesznek részt.
- Megismerkednek különböző hangszerekkel - ezeket használják is.
- Különböző alkalmakkor szívesen táncolnak, élvezik a zene és a tánc örömteli hangulatát.
- Gyakran hallgatnak - elsősorban - élőzenét, alkalomszerűen igényes gépi zenét is, más népek zenéit.
- Megismernek néhány komolyzenei alkotásból részleteket, ismerik hazánk himnuszát.

A fejlődés főbb jellemzői

- Szívesen énekelnek, mondókáznak játékidőben maguktól is.
- Az ismert dalokat és mondókákat tisztán, szép szövegkiejtéssel tudják énekelni csoportosan és egyénileg a megszokott hangmagasságon és tempóban.
- Éneklés közben a jól ismert dalok vagy dallammotívumok dallamvonalát térben is tudják érzékeltetni.
- Felelgetős játékot két csoportban, az óvónő segítségével nélkül is énekelnek.
- A halk-hangos és magas-mély fogalompárokat énekes gyakorlatban, dinamikai különbségekkel együtt is képesek felismerni, változatos módon érzékeltetni.
- Felismerik a dallamot jellegzetes kezdő vagy sajátos belső illetve zárómotívumról.
- Képesek dallambújtatást végezni rövid majd hosszabb motívumszakaszokkal.
- Figyelik és megkülönböztetik a természet és környezetük hangjait, a hangszínek eltéréseit.

- Ismerkednek néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dalritmustól. A negyed szünet jelentését ismerik.
- A jól ismert dalokat, mondókákat ritmusuk alapján felismerik, belső hallás alapján is képesek a ritmus hangoztatására.
- Zenei formaérzékük fejlődéseként megérik a zenei motívum hosszát a kezdő hangsúly kiemelése nélkül is, azt mozgással térben szemléltetik.
- A különböző tempók felismerésére, kifejezésére változatos módon képesek.
- Ritmushangszereket használnak önállóan az énekítés kísérésére is.
- Az esztétikus mozgás igényüké válik az egyszerű, játékos, táncos mozgások gyakorlásával.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek vizuális nevelése összetett, sokszínű terület. A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességeket. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagságára épül.

A rajzolás, mintázás, kézimunka segíti a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását. A gyermekek megismerik a különböző anyagokat, egyszerű munkafogásokat és technikai alapelemeket.

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei az ábrázoló tevékenységekkel együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Az óvodapedagógus feladatai

- Alakítson ki, olyan nyugodt, derűs, biztonságot adó légkört a csoportnak, amelyben az egyes gyermek elmélyülten alkothat.
- Teremtse meg a tárgyi feltételeket az ábrázoló tevékenységhez, a képi, plasztikai kifejezőképesség fejlődéséhez.
- Vegye figyelembe az egyes gyermekek közötti képességbeli különbségeket.
- Keltse fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival és eszközeivel való tevékenység vágyát, biztosítsa a képi és térbeli megjelenítés változatos lehetőségét.
- Juttassa a gyermeket az alkotás örömeinek átéléséhez.
- Biztosítsa a gyermek fejlődését serkentő motiváltságot.
- Vegye figyelembe a tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek képességeit, egyéni fejlődési ütemüket segítse.

- Támogassa a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását. Nevelje a gyermeket a környezet esztétikumának meglátására, befogadására, óvására és alakítására.
- Biztosítson jó minőségű anyagokat és eszközöket az alkotó-alakító tevékenységhez játékidőben és foglalkozásokon egyaránt.
- Ismertesse az eszközök használatát, a rajzolás, mintázás, kézimunka technikai alapelemeit, eljárásait.
- Teremtse meg a lehetőségét a népi hagyományok ápolásának, a népi kismesterségek gyakorlásához szükséges természetes anyagokkal (gyapjú, csuhé, csutka, szalma stb).
- Folyamatosan gyűjtse a gyermekek munkáit, időszakonként elemezze azokat a további feladatok megállapítása céljából.
- Segítse elő, hogy a szülők is biztosítsanak lehetőséget a gyermek otthoni ábrázoló tevékenységére, a kész munkákat becsüljék, őrizték meg.

Módszertani alapelvek

- Tegye lehetővé az anyagok, eszközök folyamatos biztosításával, hogy a gyermek bármikor szabadon választhassa az ábrázoló tevékenységet az óvodai élet folyamán.
- Segítse elő, hogy a gyermeki alkotások személyes jellegűek, pozitív érzelmi töltésűek legyenek.
- Biztosítsa az önkéntesség és aktivitás elvét. A fejlesztésben a tolerancia és empátia érvényesüljön.
- A gyermek munkáinak értékékként kezelésével is valósítsa meg a gyermek személyiségének tiszteletben tartását.
- Az óvodai vizuális nevelés, s annak értékrendszere a gyermeki, s ezen keresztül a szülői ízlés formálója is legyen.
- Tegye lehetővé a magyar népi kultúra ápolásának érdekében a kézműves mesterségek megismerését a természetes anyagok megmunkálásával, felhasználásával.
- Tartsa szem előtt a kollektív munka szerepét a közösségi érzés alakítása, a közösségformálás szempontjából.
- Segítse elő az ábrázoló készség fejlesztése által a gyermek érzékelő apparátusának egyre pontosabb összerendeződését.

A gyermek tevékenységei

- Tapasztalatokat gyűjtenek a környezetük szín-, formai-, térbeli viszonyaira vonatkozóan.
- Képességeik, fejlettségi szintjük, ízlésük és érdeklődésük szerint képalakítást, plasztikai munkákat, építést végeznek - változatos technikák és anyagok, eszközök felhasználásával - játékidőben és foglalkozásokon.
- Egyéni és közös alkotásokat hoznak létre síkban és térben.
- Ismerkednek a kézműves mesterségekkel.

- Beszélnek, mesélnek munkáikról, tapasztalataikról; esztétikai benyomásaikról véleményt nyilvánítanak.
- Saját készítésű ajándékokkal kedveskednek egymásnak, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Anyagokat, terméseket, növényi részeket gyűjtenek a környezetükből, azokat osztályozzák, csoportosítják. Munkáikban kreatív módon felhasználják azokat.
- Elkészített alkotásaikat játékokban alkalmazzák (szerepjátékban, bábozás, dramatizálás stb. során).
- Múzeumokat, kiállításokat látogatnak, művészeti albumokat, reprodukciókat nézegetnek.
- Megfigyelik a környezetükben található esztétikus természeti jelenségeket (táj, növények, időjárás, emberek, állatok) és műalkotásokat (szobrok, épületek, formatervezett tárgyak).

A fejlődés főbb jellemzői

- A zárt és nyitott terek elkészítésében, befedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében sokféle tapasztalattal rendelkeznek, ötletesek.
- Szívesen tevékenykednek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében az alapvető térvizonylatok segítségével. Képesek felismerni tapasztalás útján a tárgyak térbeli kiterjedéseit, megnevezik a főbb jellemzőket.
- Az elemi térvizonyokat egyéni módon tudják jelezni képkialakításaikban. Biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében.
- Munkáikban szívesen használják a kedvelt színeket. Segítséggel képesek észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Formaábrázolásukban megjelennek a legfontosabb megkülönböztető jegyek, jellemző formák. Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, az egyre gazdagabb jelzések. Cselekményábrázolásukban a legegyszerűbb mozgások jelzésével próbálkoznak.
- Szóbeli véleményt nyilvánítanak saját és társak műveivel és a műalkotásokkal kapcsolatosan.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján mintáznak formákat. Egyénileg és kollektív módon is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket. Egyre nagyobb önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat: papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás, kötözés, konstruálás, összeszerelés, tárgyak díszítése stb.
- Egyre jobban érdeklődnek az érdekes, szokatlan jelenségek iránt. Véleményt nyilvánítanak az óvodai környezetükről, szívesen vesznek részt annak szépítésében.
- Figyelmük összpontosításában, technikai tudásuk alkalmazásában is egyre aktívabbak.

Mozgás

Óvodánkban kiemelt feladat a mozgásfejlődés tudatos segítése. A mozgás, a testi-lelki fejlődés feltétele, a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek környezetével dinamikus kapcsolatban van, ezért a mozgás kihat a gyermek egész fejlődésére. A folyamatos gyakorlás során mozgása fejlődik, minőségi változáson megy keresztül, alakulnak a mozgásos kompetenciák. Ezek a változások a gyermek egésznapos tevékenységében megfigyelhetők.

A mozgás a személyiség alakulásában fontos szerepet játszik. A céltudatos gyakorlás, a gondos óvodai testedzés, a szülők egészséges életmódra törekvése alkalmasak arra, hogy a gyermek testedzéssel kapcsolatos állásfoglalása kedvezően alakuljon ki. A gyermekek számára kívánatos mozgás eszköz a fizikai és szellemi terhelések jobb elviselésére, s a teljesebb értékű értelmi egészség elérésére. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük, kedvező hatását, integráló szerepét hangsúlyozva. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Építsen a gyermekek játékos kedvére, mozgástapasztalatára, mozgásigényére.
- A rendszeres mozgással az egészséges életvitel alapozása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- Biztosítsa a testi képességek fejlődését, fektessen hangsúlyt a koordinációs képességek, a helyes testtartás fejlesztésére, a lábboltozat alakítására.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionáló, koordinációs)
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni képességeit, fejlettségi szintjét, a mozgástapasztalatok különbözőségeit, differenciált feladatadással segítse a fejlődést. A hibák javításában tapintatosan járjon el, segítse a bátortalanabb gyermekeket.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Alakítsa ki a derűs, biztonságot nyújtó, szeretetteli légkört, amelyben az együttes mozgás öröm a gyermek számára.
- Biztosítsa a jó levegőt és tiszta környezetet.
- Használja ki a mozgásra alkalmas színtereket, szervezze a tevékenységeket a szabadba, a tornateremmé alakított aulába, a tornaszobába, a tükrös terembe, az iskolai tornaterembe.
- A szülők segítségével biztosítsa, hogy a gyermek a kinti, benti foglalkozásokon megfelelő külön öltözékben tornázzon, mozogjon.

- Fordítson figyelmet a balesetek megelőzésére.
- A zenére végzett ritmikus-táncos tevékenység által segítse elő a harmonikusabb, szebb mozgás alakulását.
- A mozgásfejlesztés eredményességét különböző eszközök változatos használatával fokozza.
- A csoportszobában álljon a gyermekek rendelkezésére tornaszer.
- Naponta egyszer szervezzen irányított mozgást és hetente egy alkalommal kötött időben szervezett mozgást.
- Nyári időszakban biztosítsa az udvari medence használatát.
- Alapozza meg a gyermekben azt az igényt, hogy a mozgás, testedzés az életmód részévé váljon.
- A szülőket segítse, hogy felismerjék a mozgás, levegőzés és az egészséges életmód fontosságát.

Módszertani alapelvek

- Törekedjen a mintaszerű gyakorlatbemutatásra, a szaknyelv használatára.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni mozgásigényét, mozgásfejlettségét.
- Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, törekedjen differenciált feladatadásra.
- Törekedjen a természetes mozgáskedv fenntartására, a mozgás megszerettetésére.
- Érvényesítse a játék és játékosság elvét.

A gyermek tevékenységei

- Sokat és szabadon játszanak, mozognak az udvaron és a teremben.
- Részt vesznek futó-, fogó-, verseny- és labdajátékokban.
- Szabad, páros, társas és kéziszer gyakorlatokat végeznek.
- Természetes módon járnak illetve speciális járásokat végeznek. Járás közben irányt változtatnak, különböző alakzatokban járnak.
- Távolugrást, magas- és mélyugrást végeznek.
- Csúsznak, kúsznak, másznak, gurulnak a talajon előre, hátra, oldalra.
- Célba és távolba dobznak, alsó- és felsődobással.
- Labdavezetést végeznek járás, lassú és gyors futás közben.
- Részt vesznek az óvoda illetve a csoport által szervezett kirándulásokon.

A fejlődés főbb jellemzői

- Kialakul a test, a lélek és a szellem életkorra jellemző összhangja.
- Képes a nagy- és kismozgások önálló, bátor, ügyes kivitelezésére.
- Fejlődik a mozgás végrehajtás minőségben, pontosságban, a mozgáskombinációkban, teljesítményekben.
- Fejlődik a térbeli tájékozódó képessége.
- Képes a megtanult irányokat kivetíteni a tér tárgyaira, irányaira.
- A nagymozgás egyre koordináltabb és egyre precízebb, képesek a hirtelen irányváltoztatásra.
- Növekszik teljesítőképessége, állóképessége, mozgása összerendezettebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalatai az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképessége gyors, mozgásban kitartó.
- Képes egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszani az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Ismeri az egyszerű vezényszavakat.
- Képes a természetes járást ütemes járással váltakoztatni.
- Nekifutással tetszés szerinti akadályt átugrik. Ugrását a talajérintéskor fékezni tudja.
- A labdakezelés tekintetében megfelelő jártasságra tesz szert.
- Megszereti és igényli a mozgást.

A külső világ tevékeny megismerése

A környező világgal való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek olyan tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről, amelyek nélkülözhetetlenek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz. Matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket is szereznek. Segíti az irányítottan és spontán szerzett tapasztalatok feldolgozását. Fejleszti megfigyelőképességüket, gondolkodásukat és emlékezetüket. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Pedagógiai programunkban kiemelt szerepet kap a környezeti nevelés. Lehetőségeinket kihasználva a környezettudatos magatartás megalapozását tűzzük ki célul. A környezet védelmére törekvést a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, napi tevékenységeken keresztül mutatjuk be, a szelektív hulladékgyűjtéstől az energiákkal való takarékoságon keresztül a környezetünk tisztaságának óvásáig.

A természet ápolására, védelmére, az állatok – növények megbecsülésére neveljük gyermekeinket. Az élőlények és környezet kapcsolatának megfigyeltetésével ökológiai tapasztalatokat szereznek. A természet megismerését szolgálja az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megtapasztalása is, amelyet egyszerű kísérletek végzésével is biztosítunk. A földrajzi és csillagászati ismeretek – a kozmikus nevelés – megalapozását a természeti jelenségek megfigyelésén túl ismeretközvetítő eszközökkel is elősegítjük. A társadalmi környezetben való eligazodás során az emberi alkotások értéke, ezen keresztül az emberi munkavégzés fontossága is tudatosodhat gyermekeinkben.

Az óvodapedagógus feladatai

- A tevékenységek során alkalmazza a kísérletező-felfedező jellegű tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- Teremtse meg a folyamatos és alkalmi természet közeli megfigyelések lehetőségét, építse be a spontán lehetőségekből adódó élménynyújtást.
- Teremtse meg a lehetőséget minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, az élmények több szempontú felidézésére, feldolgozására.
- A tapasztalatok, ismeretek bővítésével keltse fel a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyukat.
- Építsen a gyermekek már meglévő tapasztalataira, vegye figyelembe azok eltérő jellegét.
- A gyermekek ismereteinek rendezésére fordítson kiemelt figyelmet.
- Az egyéni fejlettség figyelembe vételével adjon lehetőséget többféle megoldás közötti választásra.
- Figyelembe veszi a tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek képességei, egyéni fejlődési ütemüket segíti.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A helyi sajátosságokból adódó lehetőségeket tudatosan használja ki fejlesztő munkája során.
- Alakítson ki állandó, a többi játékszertől elkülönített helyet a csoportszobában azoknak a változatos eszközöknek, amelyek a gyermekek érzékelését, ismeret - és tapasztalatszerzését szolgálják. Ezeket a gyermekek érdeklődésüknek megfelelően, szabadon használhassák.
- Teremtse meg a lehetőségét a növények és állatok rendszeres gondozásának, ápolásának. Hatékonyan működjön együtt a családokkal a környezet megszerettetésében, megóvásában.
- Irányítsa a gyermekek figyelmét a természet szépségének meglátására az esztétikai fogékonyság alakítása érdekében.
- Alakítsa a helyes viselkedési szokásokat az óvodán kívül szervezett programok alatt is.
- A helyi lehetőségek és igények figyelembe vételével ismertesse meg a népi kultúrát, népszokásokat, helyi hagyományokat, ezekkel is segítve a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmek kialakulását, a gyermek erkölcsi magatartásának formálását.

- Az épített környezet különlegességeit mutassa meg, hívja fel a gyermekek figyelmét séták, kirándulások közben a szép épületekre, szobrokra stb.
- Az óvodai élet ünnepeinek megszervezése során törekedjék a meglévő hagyományok ápolására, segítse új szokások alakulását.

Módszertani alapelvek

- Törekedjen arra, hogy a megfigyelések elsősorban a természetes környezetben a gyermekek aktív részvételével történjenek.
- Bontakoztassa ki a gyermekek környezeteszttikai érzékenységét, aktivitását.
- Biztosítsa a természeti és társadalmi témák sokoldalú megközelítését, feldolgozását.
- Tartsa szem előtt a gyermekek egyéni képességeit, eltérő fejlődési ütemét.
- Segítse elő a természet megszerettetését, megóvását, védelmét, környezettudatos magatartásának megalapozását

A gyermek tevékenységei

- Folyamatos és alkalmi megfigyeléseket végeznek.
- Ismereteket szereznek a természet jelenségeiről.
- Tapasztalatokat gyűjtenek a természeti változások emberekre, állatokra, növényekre gyakorolt hatásáról.
- Gyűjtögetnek leveleket, terméseket, terményeket, egyéb növényi részeket és eszközöket - játékkészítés, barkácsolás során felhasználják azokat.
- Részt vesznek az állatok, növények gondozásában. Növényeket ültetnek, vetnek, megfigyelik fejlődésüket.
- Kísérleteznek, ismerkednek az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságaival.
- Gyakorolják az élet mindennapi tevékenységeit, részt vesznek saját maguk és környezetük rendben tartásában.
- Bekapcsolódnak a háztartási munkák végzésébe (befőtt eltevés, mustpréselés, gyümölcstisztítás, salátakészítés, sütés, mosás, mosogatás stb.).
- Játék közben játékeszközök tulajdonságairól, az anyagokról tapasztalatokat szereznek.
- Ellátogatnak a könyvtárba, múzeumba, kiállításra, színházba, nézegetik a város nevezetes épületeit, építményeit.
- Kirándulnak.
- A gyakorlatban is megfigyelik néhány hagyományos foglalkozást végző ember munkáját.
- Megfigyelnek közlekedési eszközöket, járműveket; gyakorolják az utazás, a gyalogos közlekedés szabályait, viselkedési szokásokat.

- Ismeretterjesztő könyveket nézegetnek (állatokról, más földrészekről, más népekről, természeti jelenségekről), történeteket hallgatnak, természetfilmeket néznek érdeklődésük alapján.
- Ismerkednek a földgömbbel, térképekkel.
- A szülők igényének és a lehetőségeknek megfelelően részt vehetnek erdei óvodában, nyári táborban, ahol a helyi sajátosságoknak megfelelő megfigyeléseket végeznek, élményeket szereznek.
- Az érzékelés minden területén ismereteket szereznek a természet szín -, forma -, méretgazdagságáról, mennyiségi, és téri viszonyokról.
- A szerzett tapasztalatokat, ismereteket alkalmazzák tevékenységeikben, a környezetben való eligazodás során.

A fejlődés főbb jellemzői

- Ismerik a lakásuk címét, szülei, családtagjaik nevét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismereteik vannak a közlekedési eszközökről.
- Ismerik az óvoda közelében lévő közintézményeket: posta, üzletek, orvosi rendelő, rendőrség, tűzoltóság, könyvtár stb.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit, sötét és világos árnyalatát. A gyakran észlelt tárgyak színét emlékezetükben felidézik.
- Felismerik a tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket összehasonlítanak külső jegyeik, rendeltetésük szerint.
- Felsorolják a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget képesek tenni az évszakok között, ismerik azok jellegzetességeit.
- A megismert állatokat és növényeket képesek jellemző jegyeik, életkörülményeik, hasznosságuk alapján megkülönböztetni, csoportosítani.
- Felismerik az időjárásnak, az évszakok váltakozásának élőlényekre gyakorolt hatását.
- Az anyagok alapvető fizikai és kémiai tulajdonságaira vonatkozóan képesek megfigyeléseket végezni.
- Életkoruknak megfelelő szinten használják a földgömböt és térképet; ismeretekkel rendelkeznek más földrészekben élő emberekről, állatokról, növényekről is.
- Önállóan gyakorolják a növények gondozásának legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat (vetés, szüret, aratás).
- Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk fejlődése képessé teszi őket élményeik szóbeli visszaadására
- Kialakul bennük a környezetüket alkotó tárgyak és folyamatok vonatkozásában a környezettudatos magatartás és a fenntarthatóságra való igény.

A külső világ tevékeny megismerése - matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A matematikai nevelés az óvodáskorú gyermekek gondolkodásának fejlesztésével foglalkozik a matematikai nevelés tartalmi, elvi, formai, metodikai megközelítésében. A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységet tartalmaz.

A képességek fejlesztése megnyilvánul

- tapasztalásban (érzékelés, észlelés, megfigyelés),
- emlékezésben (mozgásos, cselekvéses, képi emlékezés, élmények felidézése),
- megértésben (azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése)
- az ítélőképességben: annak megítélése, hogy egy tulajdonság igaz vagy nem igaz adott tárgyra, összességre; egy összefüggés fennáll-e adott tárgyak, személyek, összességek között; egy konstrukció eleget tesz-e az adott feltételeknek; egy állítás igaz-e konkrét helyzetben;
- konstruálásban: szabad és egy-egy feltételnek megfelelő alkotások – formák, mennyiségek, összefüggések – előállítás, megkeresése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg az elmélyült, nyugodt tapasztalás lehetőségét - érzelmi ráhangolódás, motiváció, megfelelő légkör, tér, idő, hely, eszköz biztosításával.
- Teremtse lehetőségeket a közvetlen környezet megismerésére, a színek, formák, méretek, mennyiségi viszonyok felfedeztetésére, tapasztalatszerzésre.
- Fejlessze a gondolkodást, ítélőképességet. Problémahelyzetek létrehozásával, azok önálló megoldására törekedve segítse a problémamegoldó gondolkodás fejlődését.
- Törekedjen a valóság folyamatos, tevékeny megismertetésére. Biztosítsa az ismeretek rendszerezését, a logikus összefüggések felismerését.
- A játékokban rejlő lehetőségek kihasználásával játékos, cselekedtető feladatokkal segítse az érzékelést, észlelést, megfigyelést, térészlelést, a logikus gondolkodás fejlődését.
- Biztosítsa, hogy szabadon konstruálhassanak.
- A megszerzett tapasztalatokat spontán vagy szervezett formában dolgozza fel a gyerekekkel.
- Segítse a gyermeket ért hatások rendszerezését, az eligazodást a környezet viszonyaiban.
- Juttassa el a gyermekeket a cselekvő szemléletes gondolkodástól a fogalmi gondolkodásig.

- Törekedjen az önálló feladatmegoldás elősegítésére.
- Figyelembe veszi a tehetséges, ill. a lassúbb fejlődési ütemű gyermekek képességei, egyéni fejlődési ütemüket segíti.

Módszertani alapelvek

- A gyermekek érdeklődését, aktivitását kihasználva, tegye lehetővé, hogy a gyermekek ismereteiket elsősorban a játékban, a környező világ tapasztalataiból szerezzék.
- Törekedjen a cselekvő, kutató, tájékozódó tevékenység szervezésére.
- Biztosítsa a játékos módon történő tapasztalatszerzést és az ismeretek feldolgozását differenciált módon, az egyéni képességek figyelembe vételével.
- Építsen a gyermekek egyéni ötleteire, önállóságára, a problémamegoldásokban a kreativitást, próbálkozásokat támogassa.
- Segítse elő, hogy a felfedezés öröme serkentse új megoldások keresését, a kreatív gondolkodás kialakulását.
- Tartsa szem előtt az életszerűség, érthetőség, fokozatosság elvét.

A gyermek tevékenységei

- Megfigyelik a környező világot, közvetlen tapasztalatokat szereznek.
- A megszerzett matematikai tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeikben alkalmazzák.
- Halmazok tulajdonságairól tapasztalatokat szereznek.
- Azonosságokat fedeznek fel, különbözőségeket vesznek észre.
- Összehasonlítanak, csoportosítanak szín, nagyság, alak, súly, magasság, vagy bármilyen meghatározott közös tulajdonság szerint. Viszonyítanak, mérnek, ítéleteket alkotnak.
- Különböző játék helyzetekben, feladatokban spontán vagy szervezett formában manipulálnak, építenek, rakosgatnak, konstruálnak, válogatnak, csoportosítanak, sorba rendeznek, egymáshoz rendelnek tárgyakat, eszközöket.
- Ismerkednek az anyagok tulajdonságaival, számosságával, kiterjedésével, mennyiségekkel.
- Tájékozódnak a síkban, papír-ceruza feladatokat oldanak meg.
- A megfigyelt valóság jelenségeit, élményeiket ok-okozati összefüggésben szóban is kifejezik.
- Számolnak, a mennyiségeket összehasonlítják.

A fejlődés főbb jellemzői

- Képes elemi gondolkodási folyamatok végzésére: összehasonlítás (azonosság-különbözőség), analízis, szintézis, absztrahálás (egy tulajdonság kiemelése), általánosítás, rendezés.
- Ok-okozati összefüggéseket felismer.
- Képes a térben tárgyhoz, személyhez viszonyítani.
- Képes kiemelni a lényegest az egészből.
- A rész-egész viszonyokat felismeri.
- Képesé válik az önálló feladatmegoldásra, a problémahelyzetek kreatív feldolgozására, megoldására.
- Megismeri a matematikai alapfogalmakat: több-kevesebb, ugyanannyi, alacsony-magas, vékony-vastag, széles-keskeny, hosszú-rövid, a pár fogalmát, tükörkép, sok-kevés, a számok 0-10-ig, geometriai formák, térbeli relációk: alatt-fölött, mellett, között, előtt-mögött, rajta, benne, valamin kívül, valamin belül, fönt-lent, jobb-bal.
- 6 éves korra kialakul a számfogalom legalább 6-os számkörben.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka az óvodáskor végéig játékos tevékenység marad.

Fontos szerepe van a gyermek személyiségének formálásában és a közösségi nevelésben. A tevékenység során fejlődnek a gyermekek készségei, képességei, jártasságot szereznek, kialakulnak szokások. A gyakorlással, a gondolkodás fejlődésével és az ismeretek gazdagodásával képessé válnak arra, hogy a munka során automatikussá vált részmozzanatokot más tevékenységekben is alkalmazni tudjanak.

A munkavégzés során alakul a gyermek feladattudata, feladattartása, akarata, felelősségérzete; fejlődik értékelő képessége, önértékelése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört.
- Teremtse meg a gyermekek fejlettségének, életkorának megfelelő önálló munkavégzés lehetőségét.
- Gondoskodjon a munkavégzéshez szükséges eszközökről, és tanítsa meg azok használatát.
- A napirendben biztosítson elég időt a munkára, hogy a gyermekek a különböző feladatokat egyéni tempójuk alapján végezhessék el.
- Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát.
- Vegye figyelembe az egyes gyermekek egyéni sajátosságait.
- Figyeljen arra, hogy minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapjon.

- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek az általuk különösen kedvelt munkafajtákat végezhessék.
- Ösztönözze, hogy a gátlásos, visszahúzódo gyermekek is szívesen vegyenek részt a munkavégzésben.
- A gyermekmunka szükségességét, fontosságát, annak tiszteletben tartását igyekezzen a szülők körében is elfogadtatni.

Módszertani alapelvek

- Biztosítsa, hogy a munka az óvodáskor végéig megőrizze játékos jellegét.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekekre csak olyan munkát bízjon, amelynek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek.
- Az egyes munkafajták bevezetése során alkalmazza a fokozatosság elvét.
- Segítse elő, hogy a munka az óvodai nevelés természetes részét képezze.
- Törekedjen a közösségért végzett munka pozitív nevelő hatásának érvényesítésére.
- Segítse elő, hogy a gyermekek – bizonyos határok között – önállóan végezhessék el feladataikat.
- Pozitív példa erősítésével ösztönözze az egyre sikeresebb megoldások keresését, motiválja a gyermekeket a további munkavégzésre.

A gyermek tevékenységei

- Elvégzik önmaguk kiszolgálását.
- Aktívan részt vesznek a mindennapi tevékenységekben - naposi teendőket végeznek.
- Bekapcsolódnak a csoportszoba rendben tartásába, átrendezésébe, díszítésébe.
- Segítenek a foglalkozásokhoz használt eszközök előkészítésében, kiosztásában és összeszedésében.
- Részt vesznek a kert gondozásában és az udvar rendezésében.
- Ápolják, gondozzák a növényeket és az állatokat, etetik a madarakat, magvakat csíráztatnak, ágakat hajtattak, ültetnek.
- Terméseket, magvakat, bogyókat gyűjtenek az élősarok számára.
- Bekapcsolódnak a játékok tisztításába, az elromlott játékok megjavításába.
- Alkalmasszerűen részt vesznek süteménykészítésben, salátákat, befőtteket készítenek, ajándékokat készítenek.
- Segítenek egymásnak különböző tevékenységek végzésében.
- Alkalmi megbízatásokat hajtanak végre.

A fejlődés főbb jellemzői

- A csoport szokásrendszerének megfelelően, szívesen végzik a naposi munkát.
- Képesek az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket önállóan ellátni.
- Igényükké válik saját maguk és környezetük rendezettsége, megőrzése.
- Háztartási munkák végzése során megismerik az egyszerű munkaeszközök használatát.
- Felnőtt segítségével szívesen vesznek részt a növények és állatok gondozásában, a kerti munkákban, megismerik az ezekhez kapcsolódó munkafajtákat és eszközök használatát.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás folyamatába illeszthető minden olyan spontán vagy tudatos tevékenység, melyben tapasztalatszerzés, készségek, képességek, jártasságok fejlesztése illetve ismeretközvetítés-átadás valósul meg. A tanulás a gyermeki tevékenységformákba (játék-munka) beépítve valósul meg. Az tanulási folyamat célja a kompetenciák fejlesztése. Kompetencia alatt, a valamire való képességet, a hatni tudást, a hatékonyság érzését értjük. A képességek valamint a tudás fejlesztését, attitűd formálást, optimális motivációs állapot elérését használjuk ehhez eszközül.

A 3-7 éves gyermekek esetében a kíváncsiság, a tevékenységvágy a tanulás mozgatója. A Az életkori illetve egyéni sajátosságok figyelembe vételével folyamatos, ismétlődő, tevékenységre épülő új és meglévő élmények tapasztalatszerzés, útján valósítjuk meg, ezáltal biztosítva a sikeres feladatmegoldások ösztönző hatását. A gyermekek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben spontán tapasztalatszerzéssel, ismereteik rendszerezésével és bővítésével különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásával fejlődnek eredményesen.

A tanulási tevékenységek során az értelmi, érzelmi, akaratni képességek folyamatosan fejlődnek. A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, kompetenciáinak fejlesztését.

Ha a gyermek a játék motivációjával vesz részt a tanulás folyamatában, akkor érdeklődése, aktivitása, tevékenységvágya nő, hatékonyabb a tanulási folyamat. Az ismétlődő tanulási helyzetek következtében a gyakorolt, megfigyelt tapasztalatok rögződnek, tudássá válnak.

Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek megalapozásával, tudatos fejlesztésével a sikeres iskolakezdést szeretnénk elérni. A sikerélmény fokozza az iskolai tanuláshoz kialakítandó pozitív viszonyt. A tanulási tevékenység egyre változatosabb összefüggések, oksági viszonyok felfedezését biztosítja a gyermek számára. Hatására képessé válnak azonosságok, különbségek felismerésére, s az ezeket kifejező általános, konkrét fogalmakat beszédükben is alkalmazzák. Az iskolába lépésig kialakul a szükséges tájékozottság, megszerzik a szükséges alapokat az iskolai tanulás eredményes megkezdéséhez.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.

A tanulás szervezeti formái

A szervezett tanulás a kötetlen és kötött tevékenységi formában valósul meg. Mindkettőt jellemzi a nevelői céltudatosság, tervszerűség és a pedagógiai önállóság.

Az óvodapedagógus a csoport fejlettsége, állapota, a tevékenység tartalma, a helyi adottságok alapján dönti el, hogy az adott tevékenységet mely szervezeti formában alkalmazza.

A mozgásos tevékenység valamennyi korcsoport számára kötött tevékenység keretében szerveződik.

Heti szervezett tevékenységi formák

A külső világ tevékeny megismerése

Verselés, mesélés

Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Mozgás

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodapedagógus hetente legalább egy alkalommal szervez a tevékenységi ágakból a csoport sajátosságait figyelembe véve, a gyerekek fejlettségi szintjéhez igazodó tartalmú tevékenységi formát.

A fejlesztés tartalmi elemei és tevékenységi formák egymással szoros kölcsönhatásban nyilvánulnak meg. Törekednünk kell arra, hogy a játék és a mozgás az összes tevékenységet a gyakorlatban is áthassa. A tanulás folyamatában érvényesüljenek a komplex képességfejlesztő hatások.

A tevékenységi formák szervezése a nevelési év során

A tevékenységi formák a nevelési év során szeptember 1. és augusztus 31. között valósulnak meg.

Az óvodapedagógus feladatai

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni tevékenykedtetésének megvalósulásához.
- Figyelembe kell vennie a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztési igényeit.
- Külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- Teremtse meg a tanulás optimális feltételeit - a nyugodt, derűs légkört, az együttműködést elősegítő emberi kapcsolatokat, megfelelő helyet, időt és cselekvési lehetőséget a gyermekek számára.
- Törekedjen a közös tevékenységekhez kapcsolódó állandó szokásrendszer kialakítására.
- Az óvodapedagógus alakítson ki a gyermekek körül olyan tanulást támogató környezetet, amelynek felszereltsége elősegíti azok örömteli játékát, fejlesztését és ismeretszerzését a szabadon választott játékos tevékenység által.
- A tanulásirányítás során építsen a gyermekek folyamatos megfigyelésére, előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Differenciált értékelésével, ösztönzéssel alakítsa ki a tanulás iránti pozitív érzelmeket.
- A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen és szándékos figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat - és ismeretszerzés, kultúraközvetítés folyamatát.
- Biztosítsa a gyermek tevékenységi vágyának, kíváncsiságának kielégítését.
- A gyermeket az egyéni fejlettségének megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre.
- Biztosítsa a többoldalú megismerés, tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Teremtse olyan feladat helyzeteket, amelyekben a gyermekek maguk találják ki a megoldást, miközben átélhetik a felfedezés örömeit, ezáltal is biztosítja kreativitásuk fejlődését /erősítését.
- A cselekvő megismerés gyakorlását biztosítva segítse a képszerű gondolkodás alakulását. A verbális és kommunikációs megértés, megerősítés révén alapozza meg a fogalmi gondolkodás kialakulását.
- Spontán illetve szimulált helyzetekben fejlessze az iskolai tanuláshoz szükséges képességeket a totális érzékelő apparátus kialakulása illetve összerendezettség, integrációja érdekében.
- A pozitív erkölcsi (együttérzés, figyelmesség stb.) illetve akarati tulajdonságok (önfegyelem, feladattudat, feladattartás stb.) kialakulását segítse elő.
- A nyári hónapok során is tegye lehetővé, kezdeményezze, hogy a gyermekek minden év közben kedvelt tevékenységet végezzenek.
- Figyeljék a környezetük jelenségeit, eseményeit, beszéljenek az őket foglalkoztató eseményekről.

Módszertani alapelvek

- Biztosítsa az óvodapedagógus a játék motivációs bázisára alapozva, hogy a tanulás az óvodai élet végéig megőrizze játékos jellegét.
- Tegye lehetővé, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez mérten fejlődjön.
- Érvényesítse a gyermek életkori sajátosságainak és a fejlődés egyéni ütemének megfelelő differenciált fejlesztést.
- Segítse elő a gyermekek adottságainak a kibontakoztatását.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek a tárgyakat, jelenségeket elsősorban természetes környezetükben ismerjék meg.
- Segítse elő a gyermekek önállóságának fejlődését.
- Biztosítsa az óvodai élet minden tevékenysége során a tapasztalatszerzés, képességfejlesztés, ismeretközvetítés érvényesülését.
- Az óvodapedagógus munkáját hassa át az egyéni megfigyelésen alapuló tervszerű, tudatos fejlesztés.
- Törekedjen az egyes tevékenységi formák tartalmi kapcsolódásának kihasználására, sokrétű tapasztalatszerzés és komplex élményszerzés megvalósulására.
- Tartsa szem előtt a tervezett tevékenységi formák megszervezése során, hogy a mozgásos tevékenységek hangsúlyt kapjanak.

A gyermekek tevékenységei

- Utánzásos, modell-követéses magatartás és viselkedéstanulás.
- Cselekvéses tapasztalatokat szereznek érzékszerveik segítségével az általuk használt tárgyakról, eszközökről, játékokról.
- Megfigyelik, felfedezik az őket körülvevő világot, élményt, ismereteket és tapasztalatokat gyűjtenek spontán és irányított módon környezetükről.
- Játszanak, gondozási teendőket látnak el, munka jellegű tevékenységeket végeznek. Apró megbízásokat teljesítenek.
- Bátran beszélnek élményeikről, egyéni tapasztalataikról, kérdeznek, véleményt nyilvánítanak, feladatokat oldanak meg, problémákat fedeznek fel.
- Részt vesznek az óvodapedagógus által szervezett tevékenységi formákon
- Saját elgondolásaik szerint egyénileg, egymással együttműködve összehangolt tevékenységet végeznek.
- Ismereteiket, tapasztalataikat folyamatosan bővítik, azokat rendszerezik, a gyakorlati élet során alkalmazzák.

A fejlődés főbb jellemzői

- Az egyes fejlesztési területeknél részletesen ismertetett fejlődési jellemzők megfelelő szinten állnak.
- Kialakul a tanulás iránti pozitív érzelmi viszony, fokozódik a megismerési vágy.
- Nyitott, érdeklődő magatartással vesznek részt az ismeret - és tapasztalatszerzés folyamatában.
- Képesek tanulási helyzetekben az együttműködésre felnőttel, társaival.
- A szabály- és feladattudat, önfegyelem, önállóság a feladatok eredményesebb elvégzésére való törekvéseikben is megnyilvánulnak.
- Szükség esetén saját szükségleteik kielégítését szándékosan igyekeznek irányítani, késleltetni.
- Igényükké válik a szokás- és normarendszer, a helyzet és a tevékenység által megkívánt viselkedési mód alkalmazása.

Az óvoda hagyományai és ünnepei

Az óvodai ismétlődő tevékenységek mellett élménygazdagító alkalmakat jelentenek az óvodai ünnepek – jeles napok –, melyekhez tartozó közös tervezgetést, a készülődést nevelési folyamataink fontos elemének tartjuk. A kapcsolódó alkalmakba a szülőket is bevonjuk, közös játékkal, szerepléssel is színesítjük a tevékenységet.

A hagyományápolás célja

Az ünnepek, megemlékezések, hagyományok szorosan kapcsolódnak az óvodai nevelőmunka folyamatába, színesítik a gyermekek életét, bővítik ismereteiket, megismertetik a készülődés, várakozás, ajándékozás örömeivel, az egyes ünnepek néphagyományaival, népszokásokkal.

A hagyományápolással kapcsolatos feladatok

A gyermeki élettel kapcsolatos hagyományok az óvodában:

- Születésnapok megünneplése,
- Mikulás,
- Advent-Karácsony,
- Farsang,

- Húsvét,
- Anyák napja,
- Gyermeknap,
- Nagyok búcsúztatása

Természettel kapcsolatos ünnepek, hagyományok:

- Állatok világnapja,
- Őszi kiállítás
- Víz világnapja
- Föld napja,
- Madarak, és fák napja.

Óvodánkban megvalósuló speciális tevékenységi formák pedagógiai feladatok

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése - tehetséggondozás és felzárkóztatás

Óvodánk pedagógiai programja deklarálja, hogy nevelésünkkel a gyermek személyiségében rejlő képességek kibontakoztatására, az egyéni sajátosságokhoz mérten, fejlődésük legeredményesebb elősegítésére törekszünk.

Ezért a tehetséggondozás terén folyó programunk egyik legfontosabb célkitűzése, hogy a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekeket ki tudjuk szűrni, és részükre a személyiségük optimális fejlesztését biztosítsuk. Különösen fontos, hogy megelőzzük a tehetségek elkallódását. Speciális részfeladatunk az alulteljesítő gyermekekben rejlő, és olykor latens, azonban az átlagosból kiemelkedő részképességek kibontakoztatása. Mindehhez lehetőségeinken belül, illetve a családokkal közösen szervezünk a tehetséges gyermekek további gondozására gazdagító programokat.

A fontosabb sarokpontok:

- A felismert tehetség azonosított, kiemelkedő részképességeinek támogatása. Segítjük, hogy ezeken a területeken képes legyen elmélyülni és ismereteit bővíteni.
- Kiegyenlítés: igyekszünk olyan tevékenységek irányába is terelni a gyermeket, amelyek a kiemelkedő részképességekkel összefüggnek, de ott teljesítményük gyengébb. Itt elsősorban olyan „részképesség

elmaradásokra” gondolunk, amelyek a tehetség kibontakoztatását hátráltatják, vagy esetleg megakadályozzák. Ehhez speciális szakember segítségét is igénybe vesszük.

- Törekszünk a tehetségfejlesztést a lehető leginkább támogató, inkluzív légkör megteremtésére.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása

Óvodánk Alapító Okirata alapján ellátja a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján sajátos nevelési igényű, a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető gyermekek óvodai ellátása a következő fogyatékossgal rendelkező óvodásokra kiterjedően: nagyothalló, gyengénlátó, enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekeket.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Óvodánk a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint biztosítja és – szükség esetén – igénybe veszi külső szakemberek segítségét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (2/2005. (III. 1.) OM rendelet 1. sz. melléklete) alapján történik. A tanulási folyamat szervezésekor törekszünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek számára biztosítsuk

- a szükséges pedagógiai feltételeket:
  - A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztását és alkalmazását;
  - az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használatát; a segédeszközök elfogadtatását, azok következetes használatára és megóvására nevelünk;
  - a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
  - annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
  - rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
  - az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.
- A tanulási folyamat során az óvodapedagógusok és nevelés segítőinek feladata:

- óvodánk pedagógiai programjának, illetve a speciális tartalmak közvetítése során figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű, a tehetséges, az egyéni fejlesztést igénylő gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot kell fordítani arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Keressük az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakításához a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segítségét (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

Az integráltan fejlesztett gyermek számára törekszünk biztosítani mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus
  - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
  - a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
  - egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
  - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
  - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során:
  - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
  - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
  - segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,

- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Az integrált nevelésben közreműködő köznevelési intézmények az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények szak- és pedagógiai szakmai szolgáltatását, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét vehetik igénybe a megyei/fővárosi köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

A látássérült gyermek

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzekeles, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóságghú megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál - színek helyett - elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A gyakorlatilag vaknak tekinthető aliglátók (pl. fényérzekelek, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán is használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten

fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- - Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- - A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- - Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- - A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- - A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló – gyermek

A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. A megfelelő otológiai, audiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és hallásjavító műtétek mellett a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek jelzi a hang érzékelését. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, akusztikusan is körvonalazódnak az első aktív szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire. Nagy részük használja a jelkommunikációt vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt, valamint az ujj-abc-t szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben. Az enyhébben hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válnak a hallásra épített kommunikációra. A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel halló társaival együtt vehet részt óvodai nevelésben. A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.). Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásszintek átlaga 90 dB vagy nagyobb veszteséget mutat) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szóincset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék legalább 300-400 szó terjedelmében a hozzájuk intézett kérdéseket, közléseket, azok globális szóképi felismerését, mondatba foglalt formában is.

Az enyhe fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek a beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, középsúlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztéget mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szóincsetfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a

beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelv tanulási akadályozottságuk.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként több: például testi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának

hiányában, a grammatikai fejlettségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil. Az autizmus spektrumzavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használhatja, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten rendelkezhet. A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrumzavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Óvodánk kapcsolatai a nevelés egyéb színtereivel

A család

- Fontos feladatunknak tartjuk a családok megismerését, a velük való szoros nevelői együttműködést.
- A szülők nevelési célkitűzéseinek ismeretében segítjük, hogy elvárásaik reálisak legyenek.
- Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, tervezett eseményekről, programokról, tanfolyami lehetőségekről.
- A nagycsoportos gyermekek szüleit tájékoztatjuk az iskolák kínálatáról.
- Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekéről. Éreztetjük, hogy segítő szándék vezérel bennünket.
- A családdal kapcsolatos minden információnkat diszkréten kezeljük, szem előtt tartva titoktartási kötelezettségünket.
- Lehetővé tesszük a naponkénti rövid, lényeges közlésekre szorítókozó párbeszédet.
- Nevelői és szülői igény szerint fogadó órákon részletesebb, átfogóbb tájékoztatást nyújtunk a gyermek fejlődéséről.
- Megbeszélés alapján módot adunk arra, hogy a szülő a csoportban megfigyelhesse gyermekét.
- Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására. Az új gyermekeket ajándékkal várjuk.
- Lehetővé tesszük a szülőknek, hogy a befogadásban való részvételükkel segítsék gyermekeik óvodai beilleszkedését.
- Folyamatosan keressük a kapcsolattartás bővítésének lehetőségét.
- Létre hozzuk a szülők közösségét óvodai szinten összefogó Szülői Közösséget, szoros kapcsolatot tartunk fent a szülők képviselőjével.
- Az óvodapedagógus törekedjen kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kialakítására minden családdal.
- A gyermek fejlesztésében az óvodapedagógus legyen támasza a szülőnek.
- Törekedjen az óvodapedagógus a család és az óvodai élet közötti összhang megteremtésére.
- Az egyéni igényeket, szokásokat vegye figyelembe a gyermekkel való bánásmód során.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az óvodapedagógus feladatai a gyermekvédelem terén

Óvodánkban külön, ezzel a feladattal megbízott óvodapedagógus látja el a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat, rendszeresen beszámol az óvodavezetőnek, illetve a nevelőtestületnek, szervezi a gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseket és feladata a kapcsolattartás a gyermekvédelmi intézményekkel.

- A gyermekvédelem szempontjából intézkedést igénylő eseteket (hátrányos és veszélyeztetett helyzet) feltárja és folyamatos figyelemmel kíséri. Ennek megfelelően egyéni bánásmódban részesíti a gyermeket az óvodai élet egészében.
- Szükség szerint környezettanulmányt, családlátogatást végez.
- Figyelemmel kíséri a családok életében bekövetkező változásokat. Szükség esetén az intézményi gyermek és ifjúságvédelmi felelős segítségét kéri, együttműködik vele.
- Szükség esetén a Gyermekjóléti Szolgálattal felveszi a kapcsolatot a segítségnyújtás érdekében.
- A szülő helytelen életvezetéséből fakadó problémák kezelését tapintattal tegye.
- Segítse elő, hogy a gyermekvédelmi szempontból kiemelt helyzetű gyermekek fejlesztésében az esélyegyenlőség érvényesüljön.
- A hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekekkel szemben különös gondoskodás jellemezze pedagógiai tevékenységét.

A pedagógiai munka dokumentációi - a gyermekek fejlettségi állapotának mérése

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy nyomon követhetően jelenítse meg és dokumentálja a Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programjának elv-, cél-, és feladatrendszerét, figyelembe véve az óvodapedagógusok egyéni módszertani eszközeit, tapasztalatait és lehetőséget biztosítva ezek gyakorlati szintű alkalmazására.

Intézményi és magasabb szintű pedagógiai dokumentumok

- melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelethez Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

- a Karinthy Frigyes Óvoda Pedagógiai Programja, valamint a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagok
- a Karinthy Frigyes Óvoda érvényes Munkaterve, mely – többek között – tartalmazza a pedagógiai program adott évben megvalósítandó céljait es feladatait
- a Karinthy Frigyes Óvoda érvényes Házirendje
- a Karinthy Frigyes Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata
- a Karinthy Frigyes Óvoda önértékelést támogató munkacsoportjának dokumentumai

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

Csoportnapló tartalmi elmei:

- A gyermekek névsora és jele
- Gyermekek névsora életkor szerint
- Összesítő adatok
- Csoport összetételének statisztikája
- Életkor szerinti összetétel
- Lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti összetétel
- Tanköteles korúak névsora, lakcíme
- Felmentettek névsora
- Külön foglalkozásokra, fejlesztésekre járó gyermekek
- Napirend szeptember 1-jétől május 31-ig
- Napirend június 1-jétől augusztus 31-ig
- Hetirend
- Tervezett programok
- Tervezett programok
- Gyermekek fejlődését elősegítő tartalmak
- Gyermejkölési adatok
- Szakértői vélemények (SNI gyermekek)
- Szakértői bizottsághoz irányított gyermekek
- Fejlesztő pedagógiai, logopédiai, gyógytestnevelés foglalkozáson résztvevők
- Beiskolázás
- Óvó-védő szabályok (balesetvédelem)
- Befogadási terv
- Befogadási terv értékelése
- A csoport szokásrendszerének tervezése szeptembertől januárig

- A csoport szokásrendszerének értékelése (szeptembertől januárig)
- A csoport szokásrendszerének tervezése februártól júniusig
- A csoport szokásrendszerének értékelése (februártól júniusig)
- Hivatalos látogatások
- Nyári élet tervezése (június – augusztus)
- Nyári élet értékelése (június – augusztus)
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás
- Kapcsolattartás a szülőkkel
- A csoportban elvégzett egészségügyi szűrések / ellenőrzések
- Nyilatkozatok
- Balesetek nyilvántartása
- Szülői értekezlet
- Jelenléti ív
- feljegyzés a csoport életéről

Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek fejlettségi állapotának és egyéni fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentumok.

Fejlődési napló

- Szolgálja a gyermekek fejlődésének mérésen és megfigyelésen, megismerésen alapuló, a kompetenciáik figyelembe vételével zajló nyomon követését szöveges illetve kódolós rendszerben.
- Elősegíti a gyermekek képességeikre alapozott fejlődésének differenciált segítségét.

Az egyéni fejlődés nyomon követése

Az egyéni fejlődés nyomon követésére szolgáló adatlapok számszerűen értékelhető, változás követésre alkalmas formában rögzítik gyermekek fejlődését szolgáló munka hatékonyságát. Évente két alkalommal fogadóóra keretében a szülőket tájékoztatjuk a gyermek fejlettségi állapotáról. A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló eszközök és módszerek kidolgozásának alapja Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex óvodai prevenciós program, illetve dr. Bakonyi Anna-Lendvai Lászlóné: Óvodai fejlődési napló című munkája volt.

A fejlődési napló és az egyéni fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok, fejlettség mérőlapok a pedagógiai program függelékében található.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az iskolai alkalmasság

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet. Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben, majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai alkalmasságának vizsgálatát sérülésspecifikus szakemberek bevonásával végezzük. Az iskolai alkalmasságnak testi, lelki és szociális kritériumait egyaránt fontosnak tartjuk.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére:

- eljut az első alakváltozáshoz, testarányai megváltoznak, megkezdődik a fogváltás, teste arányosan fejlett és teherbíró;
- mozgása összerendezett, harmonikus;
- fejlődik a mozgáskoordináció, a finommotorika.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére:

- nyitott, érdeklődéssel készül az iskolába lépésre, az iskolai élet és a tanító elfogadására;
- képessé válik az együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőtten és társaival;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, alakulnak benne azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek;
- képes szándékosan irányítani mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését;
- képes alkalmazkodni egyre több szabályhoz;
- kialakuló feladattudata megnyilvánul a feladatok megértésében, feladattartásában, az egyre eredményesebb feladatvégzésben, fejlődik kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme.

Az értelmi fejlődés eredményeként a gyermek:

- a tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus észlelés differenciálódásának, a téri tájékozottságnak a térbeli mozgásfejlettségnek és a testséma kialakulásának);
- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik annak tartalma, terjedelme, könnyebbé válik megosztása és átvitele;
- a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett kezd alakulni az elemi fogalmi gondolkodás;
- rendelkezik elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, ismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit.

Az anyanyelvi nevelés eredményeként a gyermek:

- érthetően és folyamatosan beszél, kommunikál;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ;
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő vagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Irodalomjegyzék

1. Pereszlényi Éva-Porkolábné Dr. Balogh Katalin: JMK Program Budapest, Alcius Bt. 1996
2. Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex óvodai prevenciós program, Volán Humán, 1997
3. B. Méhes Vera: Magyarországi Montessori óvodai program Minősített óvodai program, 1997
4. B. Méhes Vera: Montessori Pedagógiai Rendszere és alkalmazása az óvodában Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, 1995
5. B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék Calibra Kiadó, 1993
6. Tátrai Zsuzsanna - Karácsony M. Erika: Jeles Napok, Ünnepi Szokások Planétás Kiadó, 1998
7. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet 1997
8. Szentesné N. Éva: Hagyományok lépésről lépésre Szekszárd, Tolna Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete, 1995
9. Néphagyományőrző Óvodai Program: Választató Óvodai Program Gödöllő, 1998
10. Dr. Bucherna N.Né - Faust D.né - Zdravec T. : Néphagyományőrzés az óvodában Budapest, Hogyan Edito 2. Módosított Kiadás
11. Napról Napra - A mi kalendáriumunk: Debrecen, Pedellus Bt. 1992
12. Az óvodáskor fejlesztőjátékai: OKKER Kiadó
13. Dr. Tótszőllősiné V. Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Fer-Co Kft. 1994
14. Dr. Krizsaneczné N. Edit: Játékos gyermektorna Sport, 1984
15. Steve és Ruth Bennett: Gyerünk a szabadba Pécsi Direkt Kft, Alexandra Kiadó, 1993
16. Steve és Ruth Bennett: Kapcsold ki a tévét! Pécsi Direkt Kft, Alexandra Kiadó, 1993
17. dr. Bakonyi Anna-Lendvai Lászlóné: Óvodai fejlődési napló, Mód-Szer-Tár Kft. 2013

Szakmódszertani források

1. Bábosik István: A nevelés folyamata és módszerei. (1994)
2. Bora Erzsébet: Az óvodai vizuális nevelés módszertana.(1993)
3. Dankó Ervin: Nyelvi- kommunikációs nevelés az óvodában.(2003)
4. Dankó Ervin:Az óvodai irodalmi nevelés kérdései.(1994)
5. Dr. Kuti István, Kuti Istvánné: Környezeti nevelés az óvodában.(2005)
6. Dr. Székely Lajos, Lukács Ágnes: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata. (1995)
7. Dr. Takács Bernadett:Gyermekjáték terápia. (2008)
8. Dr. Tótszőllősiné V. Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodába. (1994)
9. Forrai Katalin: Ének az óvodában. (1995)
10. Gósy Mária: A beszédészlelés és beszéd megértés fejlesztése óvodásoknak. (1995)
11. Hegyi Ildikó: Add a kezed. (2003)
12. Kisgyerekek nagy problémák 2005-napjainkig.
13. Körmöci Katalin: Kézikönyv a projektszemléletű óvodai életről.(2012)
14. Körmöci Katalin: Projekt módszer az óvodába. (2004)
15. Pálfi Sándor: A magyar óvodai projektpedagógia elméleti alapjai.(2010)
16. Perlai Jenőné: Tanulásról óvodapedagógusoknak.
17. Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének- zene foglalkozások módszertana (1995)
18. Villányi Györgyné: Játék a matematika (1993)

Legitimációs záradék

A Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programját készítette az óvodavezető.	..... az óvodavezető dátum: 2016. augusztus 31.
A Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestület megvitatta, és teljes egyetértésben elfogadta.	..... a nevelőtestület nevében dátum: 2016. augusztus 31.
A Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programját a Szülők Képviselői véleményezték. A dokumentummal szemben ellenvéleményt nem fogalmaztak meg.	..... a Szülők Képviselői nevében dátum: 2016. augusztus 31.
A Karinthy Frigyes Óvoda pedagógiai programját az óvodavezető jóváhagyta.	..... az óvodavezető dátum: 2016. augusztus 31.